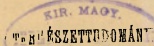

MAGYAR NEMZETI SZÖVETKEZET

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESULET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják. Nem tagoknak előfizetni dijt! Egész évre 10 ft, félévre 5 ft, negyedévre 2 ft 50 kr.

Magyelentik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám. Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

1898. évi szeptember hónapban befizetett alapítványi kamatok és tagsági évdíjak nyugtázása.

I. Alapítványi kamatok.

Befizetett hátráltnok 1897-98: Beniczky Béla 20 kor., Nagy György 21 kor., báró Orszay Cherebin 22 kor., 60 ill., gróf Szapáry György 20 kor. Befizette 1898-99: báró Áldás Lajos 21 kor., Bihar m. gazd. egyes. 20 kor., Ehrlich Mózes 20 kor., Förster Ottó 21 kor., Markovics Károly 20 kor., Matlásh István 21 kor., Nagy György 21 kor., Nyitraivölgyi g. e. 20 kor., Okolicsányi László 21 kor., báró Orszay Cherebin 22 kor., 90 ill., Szapáry György 20 kor., gróf Szapáry György 20 kor., gr. Szechenyi Sándor 21 kor., gr. Tisza István 20 kor.

II. Évdíjak.

Befizetett hátráltnok: Alkér Antal 40 kor., báró Andreakovics Gábor 10 kor., Bozsi Károly Tivadár 18 kor., Bóké Imre 20 kor., Eötvös Gyula 10 kor., Fried Manó 40 kor., Gayer Pál 20 kor., Hauptmann Nándor 10 kor., Hantok Leander 10 kor., Horváth János 40 kor., Jablonovszky György 20 kor., Jakab Árpád István 30 kor., Jeszenszky Andor 20 kor., Králík Lajos 20 kor., Klobuszky János 20 kor., Krausz Samu 10 kor., Montag Lipót 40 kor., Marostörös m. g. e. 20 kor., Kibics Imre 20 kor., Neumann Armin 20 kor., Novotny Károly 20 kor., Nagy Ignác 40 kor., Futótky Mór 20 kor., Rosenberg Lajos 40 kor., Rudnyánszky György 20 kor., Rosztóczy Ferenc 30 kor., dr. Szécsi Kálmán 20 kor., hg. Schwarzenberg Alajos 10 kor., Sipos Zsigmond 10 kor., Tamsdely József 20 kor.

Befizette 1898-99: Andreakovics Gábor báró, Albiay Béla, Altschul Ártur, Auspitz Kálmán, Ambrózy Béla hr., Berece Emil, Banting László, Antal Sándor, Herzódyi Adorján, Brunner Béla, Buzás József, Buzsna Adolf, grf. Arendt Richárd, Ártur Ágoston, báró Berg Gusztáv, Baján Imre, Balogh Kálmán, Ballyay Árpád, Ellen Imrő, Bosnyák Géza, báró Bornemissza Gábor, Bakszay Zoltán, Balázsovics Ernő, Basillides János, Péter Imre, Benedeky Lajos, Bernáth Endre, Jezsef, Bezerédi László, Biharszky Kálmán, Eötvös Deszö, Baloga Lajos vasadi, Braun József, Bornemissza Gyula, grf. Bothlen Bálint, Bláthy Ignác, Baruch Samu, Bátorcséri olvasókör, Bodnarszky Tivadár, Brachfeld Lajos, Bignio Gyula, Bezerédi Lajos, Blaskovits Ferenc, dr. Blauer Samu, grf. Benyovszky Sándor, Bekély István, Csik m. g. egyesület, Capelle Vilmos, Csáky Sándor, Csank Lipót, Corvina Albert, Csur György, Cochér Béla, Deirich

Gyula, Dubravszky Róbert, Dóry Jenő, Dubszky Ferenc, Deesovits Árpád, Deaky Mátyas, Durbák Elek, Empor, Erdős Erő, György, Emődy József, Egressy Aladár, Elzen Manó, Eperasszy Sándor, Elek István, Eötvös Gyula, ifj. Eötvös Károly, Évra Ödön, Engel Herman, Püspök Zoltán, Freytag Béla, Fur Géza, Farkas Ferencz, Fáy József, Fáy Zoltán, Fogaras m. g. e., Frankl Zsigmond, Fonay Lajos, Fáy Gyula, Fesztay Adolf, Földmám D. Jakab, Farkas Béla, Farkas Ábrám, Farkas Zoltán, Friedl Manó, Gajdóczy Samu, Geiger Ferencz, Gyene Károly, Gerő István, Günther Imre, Goddán Sándor, Gürler Károly Gyimánt Sámuel, Oriester Frigyes, Gruner Lajos, Gröndöf Jakab, Grognyai gazdaság, Ghyczy István, Goldberger Ignác, Gulner Gyula, Gayer Lajos, Hartstein Deszö, Hajdu Ferenc, Hegedüs Géza, Hómg István, Hermann Antal, Haidócker Károly, Hoffmann Soma, Handlery Gusztáv, Horn Lajos, Hrabovszky Gúzló, Hirschfeld Béla, Hantok Leander, Hantzky Pál, Horváth B. Bertalan, Hirtelendy Gyula, Huszár Béla, Hámos Aladár, Heim Gyula, Horváth János, Imre Lajos, báró Jeszenszky Sándor, Jeney Géza, Juhász Sándor, gr. Janovitch László, Ivánkovich Imre, Jakab Árpád István, Jeszenszky Andor, Jeszenszky József, Kálmán Rudolf ifj., Kemény Dávid, Kollmann Gyula, Korvicskasy János, Kolber László, Krausz Gyula, Kégl György, Krausz Zsigmond, Kralitz Gyula, Kiss József, König József, Kovács Gyula, madi Kovács György, dr. Králík Lajos, Kellner Károly, Kuchina Géza, Kellner Antal, Kenessey Lajos, Kormos Árpád, Kormendy László, Klár Gusztáv, Králík István, Kisszely Sándor, Kissling Ferenc, Kaszkovics Zoltán, Kincz János, Kaszák László, Klabaszczyk János, Kovács Géza, Krausz Samu, Károly Reszö, Lángy Béla, Laszlovicz Kálmán, Leszaky Sándor, Lippich Gusztáv, Lencz Ödön, dr. Lengyel Sándor, Lévy József, Lakits István, Lakits István, Legény Oszkár, Leopold Lajos, Leopold Samu, Lichteneberger Gyula, Láng Ferencz, dr. Löwinger Vilmos, Lakáts Ágoston, Lévy Zsigmond, Leótvendy Tódor, Laszárkai Pál, Madarassy Jenő, Meller Henrik, Molnár Miklós, Moch Imre, Munkácsi Béla, Montag Lipót, Mautz Róbert, Molnár Ákos, Muzzi Zoltán, Mok Ferencz, Matyényi Károly, Mészáros Sándor, m. élelmiszer szállító rész. társ. Maros-Torda m. g. e., Nagy Ákos, Nagy Károly, ifj. Nagel Vilmos, Nagy Pál, Nagy Gyula, Nagy Sándor, Nyitrai Jenő, Nagyváradi m. trükgagyár, Nyári Ferencz, Nedeczky Kálmán, Neppel Ferencz, B. Nyáry Béla, Nagy Ignác, ifj. Nagel Henrik, Okolicsányi György, dr. Ofner Gyula, Fossó Béla, ifj. Patay József, Posner Gábor, Plank Ferencz, Paál József, Patay Andrá, Pethes Mihály, Pöpper Lipót, Pongrácz Jenő, Puskasföldi uradalom, Pulnoki Mihály, Pál, Fallovszky Gyula, Pechy Zsigmond, Putnyószy Béla, Premerövi Ödön, Ferecz Zoltán, Puskovics József, Puskovics György, báró Raichbaug Károly, Raffay Ferencz, Rácz Ignác, Riedl Ede, Robonczy Géza, Raghza Ernő, Raghza Béla, Ráth János, Roxer Jenő, Riszlerfeld László, Révész István, Rothmeyer Imre, Rothmeyer Viktor, Rosenzberg Lajos, Rudnyánszky György, Rosztóczy Ferencz, Rósa József, Rapcsák Gyula, Spitzer Ferencz, Széchenyi Mihály, Szalay István, Szilgonyi Kelen, Szent-Iványi Ákos, Szent-Iványi Árpád, Skubitz József, Szemeré Géza, Szalay Imre, Schimmermann Kornél, Szalay János, dr. Szécsy Kálmán, Szmódos Viktor, Szűz László, Svájczor Aladár, dr. Szabó János, gr. Szapáry László, Szabó János, Stauber Albert, toli Szabó László, Strasser Vilmos, Sendl Kálmán, Szívós Endre, Schwarzenberg Alajos, hg. Sauerborn Károly, Schuster Márton, Szántó Elek, Szalma Sándor, Szankovics János, báró Schell Gyula, Sipos Zsigmond, Szabó Vilmos, Smeredai János, Szépegyi Antal, Spilka Zsigmond, Szarany Aladár, Szécsy István, Tamásy József, Tóth Sándor, Tóth József, Tausl Ferencz, Turfavek Jászóné, ifj. Tóth János, Tóth Lajos, Tarsich Kajetan, Taub Gyula, Tomcsák Mátyas, Tallian Vilmos, Trancsán m. g. e., gr. Teleki János, Timár János, Thomka Gyula, Ujhelyi Jakab, Ury Béla, Vastag János, Viliágyi Gyula, Velits Zoltán, Vecseni Imre, Vörös István, Vucskics Béla, Vécsey Pál, Vajda Ferencz, ifj. Vaskóhely Géza, Vezsmány Ödön, Wolf Károly, Wimmer Fülöp, Weiner Jakab Zolt József, Zsóter Andor, Zalka Zsigmond, Znalwsky József, 20-20 korvára. Coruhus Béla, Edlvi János, Ferencz György, Horvath Gyula 10-10 korvára.

Dezö, Szentkirályi Ákos, Szent-Iványi Árpád, Skubitz József, Szemeré Géza, Szalay Imre, Schimmermann Kornél, Szalay János, dr. Szécsy Kálmán, Szmódos Viktor, Szűz László, Svájczor Aladár, dr. Szabó János, gr. Szapáry László, Szabó János, Stauber Albert, toli Szabó László, Strasser Vilmos, Sendl Kálmán, Szívós Endre, Schwarzenberg Alajos, hg. Sauerborn Károly, Schuster Márton, Szántó Elek, Szalma Sándor, Szankovics János, báró Schell Gyula, Sipos Zsigmond, Szabó Vilmos, Smeredai János, Szépegyi Antal, Spilka Zsigmond, Szarany Aladár, Szécsy István, Tamásy József, Tóth Sándor, Tóth József, Tausl Ferencz, Turfavek Jászóné, ifj. Tóth János, Tóth Lajos, Tarsich Kajetan, Taub Gyula, Tomcsák Mátyas, Tallian Vilmos, Trancsán m. g. e., gr. Teleki János, Timár János, Thomka Gyula, Ujhelyi Jakab, Ury Béla, Vastag János, Viliágyi Gyula, Velits Zoltán, Vecseni Imre, Vörös István, Vucskics Béla, Vécsey Pál, Vajda Ferencz, ifj. Vaskóhely Géza, Vezsmány Ödön, Wolf Károly, Wimmer Fülöp, Weiner Jakab Zolt József, Zsóter Andor, Zalka Zsigmond, Znalwsky József, 20-20 korvára. Coruhus Béla, Edlvi János, Ferencz György, Horvath Gyula 10-10 korvára.

Előre befizette: Beszedits Deszö, Eszken János, Kramer Tivadár, Nagy Aladár, Szilassy István, Vecsery Imre 20-20 korvára.

Gróf Festetics Györgynek Kesztyű-lyen emelendő szobrára f. é. szeptember havában adoztak:

Króf Dessewffy Aurél	100 ⁰⁰ frt
„Hungaria” mltrükgagyár r.-t.	10 ⁰⁰ „
Nádory Endre	1 ⁰⁰ „
Tisza László	1 ⁰⁰ „
Szűcs Zsigmond	2 ⁰⁰ „
Dr. Csillag Gyula	5 ⁰⁰ „
Jancsár Sándor	2 ⁵⁰ „
Pál József	5 ⁰⁰ „
Gróf Pejacsevich Arthur	10 ⁰⁰ „
Csik Gyula	1 ⁰⁰ „
Pfeiffer Antal	1 ⁰⁰ „
Wéber Vilmos	3 ⁰⁰ „
Zalutzecky Márton	10 ⁰⁰ „
Magyar Kázmér	5 ⁰⁰ „
Parkas Ferencz	5 ⁰⁰ „
Abafy Emil	5 ⁰⁰ „
	17350 frt

A mul hónap kimutatott grüjtés 108190 „

Szept. 30-ig befolyt összesen 125540 frt.

Mindennemmlerötökarmányok mint Gabonarenemlerek

finom és goromba buzakorpa, szárazmosiék, malafacsira, olajpogácsa budapesti gyártmány, ugyszintén vidéki repcze, napraforgó, tökmagpogácsa legutányosabban szerezhető be

» értékesíthetők a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél

V., Alkotmány-utca 31.

Felhívás

cirok bemutatás és cirokvasárban való részvételre.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület **első év november 20—30-ig cirokszakkal bemutatást és cirokvasárt rendez**, melyre a külföldi cirokgyárosok figyelmé is fel fog hívatni.

Felkérjük tehát a ciroktermelő k. gazdaságosnőket, hogy ezen cirokvasárra saját jól felgottott érdekében mintákat küldjen sziveskedjék. **Reklüdentő egy kis bál cirokkszakkal**, annak megjelölésével, hogy a beküldött mintához teljesen hasonló cirokkszakkal **menyit áll rendelkezésre és mily árt kíván** ezért a termelő. *A beküldés határideje november 15-e.* A minták az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, Budapest, Közlekek címre bérmentve küldendők.

Rendező-bizottság.

A sárosi gazdák.

A sárosmegyei gazdasági egyesület október 1-én, 2. és 3-án Eperjesen általános gazdasági állat-, gép-, eszköz- és gyümölcskiállítás tartott. Használó gazdasági kiállítást más vármegyey gazdasági egyesület is szokott rendezni és azok a helyi érdekek felé nem is igen szaktak emelkedni, amint hogy ezek a kiállítások céljukat éppen akkor töltik be a legmegfelelőbb módon, hogyha teljesen a helyi érdekeket szolgálják, a helyi gazdasági viszonyokról nyújtanak képet, a helyi gazdasági viszonyok fejlesztését tűzik célul. Maga a kiállítás tehát, amely csinosan, ügyesen és tanulságos módon volt rendezve és az általános vidéki kiállítások színvonalán jóval felül állott, teljesen a helyi érdekek szolgálatába szegődött és hogy ennek daczára a helyi jelentőségénél többet tulajdonitunk annak, megmagyarázták ezt azok a törekvések, melyeket a sárosi gazdák a mezőgazdasági viszonyok fejlesztése érdekében kifejtenek s amelyek az ország gazdaságosnőse elé méltán példaként állíthatók.

Sáros vármegye egyike az ország azon vidékeinek, ahol a nagyszámú kisbirtokos mellett igen tekintélyes számú közép-birtokos is van. Talaja bár közepes minőségű, de minden mezőgazdasági kulturára alkalmas, amit a már kissé magas fekvésű hegyes vidék klímája megenged. Ilyenformán Sárosmegye mezőgazdasága meglehetősen változatos, mégis az állattenyésztés az, amely kívül a gazdaságkánál, a nagykiterjedésű természetes legelőterületek kibaszálása miatt a legnagyobb fontosságú. Emlékünkben van még azon borzasztó vesztés, amely a tüdővész alakjában az egész Felső-Magyarországnak s elsősorban Sáros vármegyének már azelőtt is virágzó szarvasmarhatenyésztését teljesen tönkretette.

A sárosi gazdák tehát legelő feladatuk volt a pusztítás nyomait eltörölni,

a szenvedett vesztéseket kiközörsölni. A vármegye gazdaságosnőse élén a gazdasági egyesülettel — mint éppen a most megtartott kiállítás bizonyította — valóban emberföltölti munkát végezett, amíg a leg 15 év leforgása alatt a vész által kipusztított szarvasmarhaállomány helyére egy egészen újat teremtett.

Az új állomány pedig nemcsak tekintélyes számmal törik ki, hanem főleg azáltal, hogy a kormány támogatásával nemcsak nyugoti szarvasmarhát honosítván és terjesztvén el, a régindé sokkal értékesebb marhaállomány került a kisgazdák kezére is. Valóban meglepőek voltak a pingzauai és kuhlandi bikák, tehének, iszók, borjak, melyeket a kiállításra a kisgazdák tekintélyes számban hoztak. Ha a sárosi gazdák egyebet nem is tettek volna 15 év alatt, máris példányképp kellene az ország előtt őket említeni, mert hogy ez mekkora nehézséggel történhetett, csak az tudja megítélni, a ki tudja, hogy az amugy is szegény népi csekély intelligenciája állotta ennek elsősorban útját. De a gazdasági egyesületben tömörült közép-birtokosok erélye, kitartása, sőt áldozatkészsége legyőzték a nehézségeket s a kisgazda ma Sárosban állja a gazdasági egyesületet és annak vezetőit, a kik törődve az ő elhanyagolt ügyükkel, részükre a megélhetés új forrását megnyitották és dussá tették. Sehol ezért oly jó viszony a paraszt és az uraló osztály között nincs, mint éppen Sárosban.

Ez a jó viszony szülte aztán azt, hogy Sárosban a kisgazda a közép-birtokos osztályban valódi vezetőjét látja és nemcsak meghallgatja tanácsait, hanem követi is. Valóban meglepő az, hogy oly szegény és az intelligencia oly alacsony fókán levő kisgazdáközönse, mint a sárosi, a műtrágyaközlő kiterjedt mértékben rendszeresen használja, mint ezenkívül az országnak csak dunántúli nyugati részeiben tapasztalhatjuk. Ezáltal a sárosi kisgazda terméseit és vele jövedelmét nemcsak fokozni, hanem állandósítani is képes lévén, a jólét állapotán emelkedik. Ugyanezen haladás tapasztalható a jobb vetőmagvak alkalmazása és a mesterséges takarmányok természetesen terjeszkedése tekintetében is.

Mindez azonban aránylag átrendelt jelentőségű ahhoz a kezdeményezéshez képest, amelyet a sárosi gazdák a nép általános jólétének emelése, a megélhetés megkönyvitése, az életszükségletek minden ágának kiéltetése érdekében a szövetekei intézmények alakítása által megthonosítottak.

Mindenki tudja, hogy a kisgazdának legnagyobb baja, hogy gazdasági és háztartási mindennapi szükségleteit csak rosszminőségben és csak drága áron tudja beszerezni, viszont természetjeit csak potokom áron képes elvetszgetelni, mert a kereskedelmi fogaloms és értékesítési má szervezete a kisgazdát a legnagyobb

mértékben kiteszi az áru- és termény-üzorának. Ebből magától sohasem lesz képes kibontakozni és évről-évre jobban sülved a tönk felé, a melyet a legnagyobb szorgalom, takarékosnő és józanság mellett sem képes kiküldeni. A sárosmegyei gazdasági egyesület tehát a mult évben egy fogyasztási és értékesítési szövetezetet alakított Eperjes székhelyvel. Ez a szövetezet amelék, hogy az egyesület valami tulságos agitációt indított volna érdekében, ma már 2200 taggal és 29 vidéki fiókkaal bír, amelyeknek egy hávi forgalma 20,000 frtnal nagyobb. Ilyen rohamos fejlődésre ez országban példa nincs és magyarázata egyedül az, hogy a legnagyobb szükségletet pótolja és a lehető legjobban van vezetve. A szövetezet ügykezesése oly egyszerű, hogy a vidéki szövetezetet a legcsekélyebb intelligenciával bíró tót paraszt is el tudja látni, az általa kitűnő minőségben kiszolgálattól áruk pedig oly jutányosok, hogy a vidéki népesség egyszerűen magához vonzók. A szövetezet na még csak a fogyasztási cikkek beszerzésével foglalkozik, de máris megtette a kezdeményező lépéseket a tagok terményei értékesítésének a bevezetésére is. Menyit könyvet törtül te a gazdasági egyesület a szövetezetet alakította által, mennyit falat kenyérről adott többet tagjai kezébe, az általános jólétet mennyire emelte, arról csak annak lehet fogalma, aki tudja, hogy a tönkrement sárosi kisgazdák köréből mennyit eznek kellett boldogulást idegen földön, a tengerentúl keresnie. A kivándorlást, ha nem szüntette meg egyszerűen, de máris csökkentette azáltal, hogy a boldogulást lehetővé tette. Ilyen intézmény és annak megalakító méltán érdemlik meg az egész ország elismerését és tiszteletét.

A sárosmegyei gazdasági egyesület eperjesi kiállítása, melyen a vármegye gazdaságosnőse, mint kiállító és mint látogató főmegeresen vett részt, a legkielőbb alkalom volt arra, hogy az új intézményeket megismerjék és a bemutatott eredményekből azok tovább fejlesztéséhez lelkesedést merítsenek s a munkának közösen megkezdett útján tovább haladjanak.

Az eperjesi kiállítás azoknak, akik mint nem megyebeliek odafaradtak, a tanulságos kívül azt a benyomást is nyújtotta, hogy a sárosi gazdák megtalálták a helyes eszközöket, a melyeket a boldogulást el lehet érn. Ezek pedig az egyetértés, a közintézmények fejlesztése és a szövetezeki eszme terjesztése. De mindez csak akkor fog eredményre vezetni, ha az ügyek élén állókban a lelkesedés mellett a kitartás is meg van. Szerencsésnek érezheti magát Sárosmegye, hogy előkelő gazdáiban a fenti alapvető tulajdonságok meg vannak s azokat a nép gazdasági jólétének emelésére sikerrel gyümölcsoztetik.

Sz. Z.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: IJ. Sporzon Pal.

A nemzetközi terményszitító-gépversenys és díjnyertes gépei.

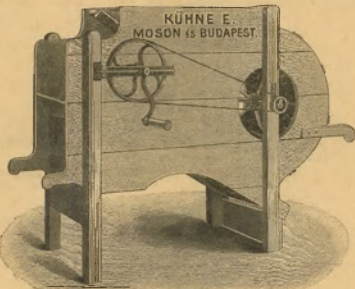
A f. év szeptember havában Szolnokon rendezett verseny tanulságos képet nyújtott a terményszitító-gépek nagy csoportjáról. Már

ményszitítógépek használatosságáról és teljes megnyugvással választhatja ki az ő viszonyai közé illő gépet a versenyen megjelent gépek közül. Hogy azonban a választék nem olyan nagy, mint aminőt várni lehetett volna, annak legnagyobb részét a versenytől távolmaradó gépgyárosok és gépüzletek az okai, kik bízva üzletük jó hírnevében, feleslegesnek tartották gépeiket nyilvános elbírás alá bocsájtani. Ezzel szemben helyesen cselekedne a gazdalközönség, ha jövőben viszont 5 tartánál feleslegesnek az illető

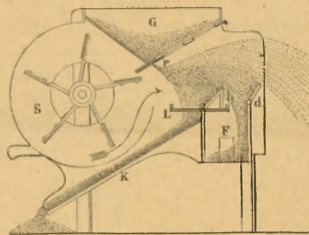
lyek nem írott reklám és árjegyzési megjegyzésekben, hanem lényeg nélkül feladatokat sikerrel megoldással mutatják be képműveiket.

A versenytérvezet. értelemben három fő csoportra oszlott a terményszitító gépek bírálata, külön a súly, nagyság és alak szerint szétválasztó gépek számára. Ezenkívül a különleges feladatot végző gépek még külön bírálat tárgyát képezték.

Az általános versenyrendezési szabályzat II. 11. pontja értelemben egyelőre csak a ver-

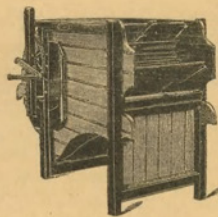

114. ábra. Kühne E. I. sz. szelelője.

115. ábra. Kühne E. I. sz. szelelője. Hosszmetszet.

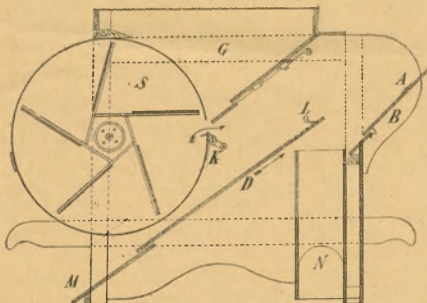
maga azon körülmény is, hogy a terményszitítás munkája — eltekintve a különleges esetektől — háromféle lévén, aszerint, amint súly, nagyság, vagy alak szerint választandó szét a termény s így a háromféle munkának megfelelő gépek jelentek meg, rendkívül érdekessé tette a versenyt. De ezenkívül még alkalma nyílt a gazdalközönségnek oly különleges terményszitító-gépekkel is megismerkedni, melyek e háromféle munkát egy szerkezetben egyesítve, vagy különleges feladatokat különleges szerkezettel végeztek. Szóval, ami a szerkezetek és működési módok sokféleségét illeti, az tényleg kielégíthette a versenyt látogató gazdalközönség várakozását, mely ott kész tanulmányt talált a terményszitító-gépek minden alakjának és változatainak működésben való bemutatásánál.

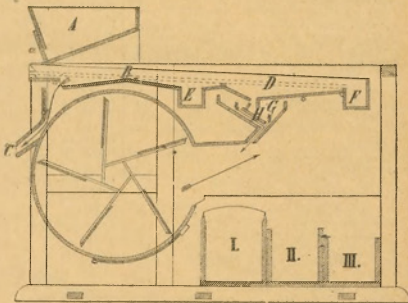
116. ábra. Kalmár Zs. „Ideál C” nevű szelelője.

seny munklatainak rövid vázlata és a díjat nyert gépek szerkezete leírása közzülhet. Ezen adatok azonban mindenesetre elegendők arra, hogy teljes tájékozást nyújtsanak a gazdalközönségnek egy a verseny lefolyásáról, mint annak gyakorlati eredményeiről.

A tulajdonképpeni verseny három napot vett igénybe olyformán, hogy első nap a súly szerint szétválasztó terményszitítógépek lettek megbíráva, második nap az alak és nagyság szerint szétválasztókra került a sor, míg harmadik nap a különleges gépek kaptak feladatokat megoldásra s néhány vitás kérdésben újabb próbákat végzett a bizottság, valamint megállapította a bírálat eredményeit is. Ami a bírálatbizottság működésének pontosságát és alaposágát illeti, ez a verseny alkalmával még a legkisebb részletekre is kiterjedt, úgy,

117. ábra. Kalmár Zs. „Ideál C” nevű szelelője. Hosszmetszet.

118. ábra. A Behán S.-féle terményszita. Hosszmetszet.

A mi pedig a tulajdonképpeni versenybírálatot illeti, az ez esetben feltétlenül megbízható és valóban gyakorlati értékű eredményt mutatott fel. Ez eredmények után a gazdalközönség tisztá képet alkothat magának a ter-

távolmaradó gépgyárosok és gépüzletek gépei iránt érdeklődni, mit annyival is inkább könnyen meglehet, mert a versenyen megjelent gépekből a gabonaszitítás mindenféle módjának kéreltessen megfelelő gépeket választhat ki, me-

hogy méltán el lehet mondani, miszerint ily pontosan lelkimeretesen még részre bírálatot ejtettek meg.

Maga a munkafolyamat következőleg ment végbe: Minden gép számára ugyanazon

terményből egyenlő mennyiség — 50 kgr. — jön kiadva. A gép működését a bíráló tagok először látták úgy főleg, mint működése névére. A gép által kiválasztott 1-50 osztályu, legkevesebb termény visszamasszálatlan, megállapított, hogy melyik gép tudott a legszebb 1-50 osztályt készíteni. Ezen 1-50 osztályu magból üvegedényekbe minta öntetést s a minta közé papirszeletet az illető gép száma lett felírva, melyek az egyes üvegek felvételét feladatukra, a legjobb munkát végző gép úgy választotta ki, hogy a bizottság az üvegedényekben levő mintákat összehasonlította. Innen a legjobbakat kiválasztotta s azok közt megállapította a sortrendet. S csak miután már végleg döntött a minőség felett; akkor lett megválasztva, melyik gép végzte azt a munkát. Ilyenformán a bizottság a munka minőségének elbírálásánál nem tudta, hogy melyik gép munkája fekszik előtte, mert csak a kész eredményt — az 1-50 osztályu termény mintáját — látta. Birált tehát tisztán az előtte felelő eredmény alapján s csak azután tudta meg a bizottság, hogy melyik gép munkáját bírálta meg, mikor végleges döntés után a papirszelet száma a feljegyzésekben megmutatta az illető gép nevét. S hogy ez mennyire alaposan lett végzve, annak igen szép bizonyítékát nyújtotta a véletlen. Egyik nap ugyanis az ily módon megírtak termény vizsdatételét észdávallal egyútt az üvegedényekbe másnap — mikor már más gépek dolgoztak — újból bírálta alá került az üvegek tartalma tövédből. A bírálót ugyanazon eredményt adta, mint előtte való napokon, ugyanazon sorrendben ugyanazon megjegyzésekkel.

A munkaminőség elbírálása után megkezdte a szerkezet megbírálását. Ezt a bizottság egy tárgyalás előzetesen elvégezte az egész a bíráló-bizottsággal együtt ültessen újból végigjárta a gépeket s így jött létre a végérvényes határozat.

A munkaminőség és szerkezet bírálata az illető gép árvaló összegezte adta a végeredményt.

Sok és fáradság munkát kellett a bíráló-bizottságnak végzeni, de meg is lehet munkájával elégedett, mert annak eredménye egy gyakorlati, mint elméleti irányban helyes és megbízható.

A verseny sorrendje szerint először a *suly szerint szétválasztó gépek* kerültek bírálatalá.

A suly szerint szétválasztó termény-tisztító gépek közé a bizottság azon gépeket számította, melyek tisztán csak vagy a szétvárt anyagcséggel, vagy a centrifugával (központúító) erő alkalmazásával dobás által választják szét a terményt annak sulya szerint, minden szétvárt felmélőzéssel, tekintet nélkül az egyes terményanyag alakjára vagy nagyságára.

Ily munkára jelentékeny nyolcz gép és pedig:

1. Kalmár Zs. turkevei rostagyáros „Ideal C” nevű szelőrojtója.

2. Kalmár Zs. turkevei rostagyáros „Ideal DA” nevű szelőrojtója.

3. Kalmár Zs. turkevei rostagyáros „Ideal II. C” nevű szelőrojtója.

4. Kühne E. mosoni gépgyáros „I. sz. Szélelo” nevű szelőrojtója.

5. Kühne E. mosoni gépgyáros „II. A sz. Szélelo” nevű szelőrojtója.

6. Szilágyi és Diskant miskolci rostagyáros „Viktória VII.” sz. nevű magtárostója szelőrojtója.

7. Szilágyi és Diskant miskolci rostagyáros „Viktória VIII. sz.” nevű magtárostója szelőrojtója.

8. Behán S. szarvasi rostakészítő rojtója szelőrojtója.

9. Behán S. szarvasi rostakészítő rojtója szelőrojtója.

E nyolcz gép számára a bizottság a következő feladatokat megoldását tűzte ki.

1. *Buza*, egyszerű tisztító szerkezettel bíró jalgányos cséplőgéppel nyert terményből egyszerűen tisztított a legtöbb s egyöntetű I. oszt. mag választandó ki.

2. *Buza* nyomtatás után nyert, egyszerűen tisztított terményből kétszeri felöntésre a legtöbb s egyöntetű I. osztályu mag választandó ki.

3. *Fabosbábkönyvi I. rész* zab és I. rész búkkönyv-magból egyszerű felöntésre a zab a búkkönyvű szétválasztandó ki.

4. *Kepecs*. Tisztítatlan repecéből egyszerű felöntésre a legtöbb s egyöntetű I. oszt. mag választandó ki. Az I. oszt. magban tört szemek lenni nem szabad.

Mindenzen terményből 50 kgr. volt egy-egy gép számára elkészítve. Azonkívül a bizottság mintát vett úgy ezen, mint a kiállításított terményből. Maga a munkafolyamat a már előbb megírt módon folyt le.

A bíráló eredménye már a „*Közlelek*” hasábjairól ismeretes lévén, itt csak annyit szükséges megemlítenünk, hogy egyszerűen szétvárt anyagcséggel közöltük:

a) I. díjat, állami aranyérmét Kühne E. mosoni gépgyáros „I. sz. Szélelo”-je nyerte el;

b) II. díjat, állami ezüstérmét Kalmár Zs. turkevei rostagyáros „Ideal C” szelő rojtója kapta meg, míg

c) III. díjat, állami bronzérmére ugyancsak Kalmár Zs. „Ideal D. C.” nevű szelő rojtóját találta a bizottság érdemesnek.

A *Kühne-féle „I. sz. Szélelo”* már régben közkevéletlenségnek örvendő gazdánk kezében. E gép rendkívül egyszerű szerkezete, valamint olcsó ára, teljesen kielégítő munkabírása és királyi jó munkája következtében nagyon is használható gépet bizonyult egy a nagy, mint a kisebb gazdaságok számára. A szelő, melynek nézetét a 114. sz. ábra mutatja, tisztán a szelőrum erejével választja szét a terményt a magvak fajsúlya szerint. Mint ilyen, alkalmas különösen poros és szemetes gabona tisztítására, a kisebb kilyűre fajsúlyú legkönyvekre, pl. zabos-búkkönyv stb. szétválasztására. A verseny alkalmával egyaránt jól oldotta meg a fenti négy feladatot, pedig a nyomtatás által nyert buza a lehető legzemesebb állapotban került a garabá.

A mi a gép szerkezetét és működését illeti, az a mellékelt 115. ábrán eléggé kivüljárta. A szelő G garatjából a tisztított termény nyílóasztalánál ki hullva az S szelődobbal jött elő szelőrum által az ábrán látható módon szétvártuk. A termény osztályozása a háromszög keresztmetszű üres hasáb és a D-vel jelzett állítódob deszka segítségével történik, mely a terményt a szelőrummal együtt magvakal messzebb dobja, míg a nehezebbeket közlelnek hullnak le. A h hasáb az L pályán előrébb vagy hátrább tolható lévén, ezzel a szétvárt mag is osztályozható úgy, hogy ha a hasábok közlelnek tolják a garat felé, akkor kevesebb, de legmagyobb szemű lesz az ugynevezett „lejtőny” termény, mely a szelőrummal együtt a lejtőnyre hull, míg a hátrább tolják a D felé választó deszka felé, akkor több, de kisebb szemű I. osztályu termény nyerhető ugyanazon felöntött terményből egyenlő forgatási gyorsaság mellett. Mivel azonban az I. osztályu terményen kívül még marad termény, mely a szelőrum szűjtött, az ebben még fő, bár kisebb, magvak találtak, azért ennek a szétválasztására szolgál a d állító deszka, melyet meredekebbre vagy inkább a vízszintes állás felé lehet hajlítani; aszerint, amint több, illetve kevesebb másodosztályu termény nyerendő. A D deszka által fölvezetett az E csatornában állítja el a gépet, míg a legkönyvebb szemek, számalatörődék, polyva és por a szelőrum által a gépből kifutvatnak. Az osztályozás, illetve szétválasztás mérvének szabályozására tehát a két állítóható h és d választó szolgál. De ezen kívül a forgatási gyorsaság, vagyis ezzel a szelőrum erősségének változtatásával lehet

az osztályozást szabályozni. Minél gyorsabban forog az S szelő, vagyis minél nagyobb a szelőrum ereje, annál nagyobb szemű lesz a nyerendő I. oszt. termény s viszont, ugyanazon felöntött terményről. Mint ezekből látható, a gép szerkezete s annak keletkezéséhez nagyon egyszerű s ha ehhez hozzáismertük királyi jó munkáját és csak 33 forint árárt, az első díjat tisztán érdemesnek találhattuk.

A *Kalmár Zs.-féle Ideal C* nevű szelőrojtóra szintén igen jól használható gének bizonyult. Ez, úgy mint az előbbi, szintén tisztán csak a szelőrum erejével választja szét a garabot, úgy hogy a nehezebb magvak a garabonál közlelnek, a könnyebbek a garatból a vízszintes hullnak le. A szelő, melynek nézetét a 116. sz. ábra mutatja, az ábrán, az állító elhelyezett szelődobbal és az ez előtt levő választódeszkával. A termény a G garatból — mint a 117. sz. ábrán látható — közvetlen az S szelő nyílása előtt hull ki s ott a szelőrum erejével szétszórtódik a gép hátsó része felé. A legnehezebb magvak rádesnek vagy felütődnek a D csuszós deszkára, melyen végigürülva át néhaggyák el a gépet. A könnyebbek magvak a két részről álló és csuklóval összekapcsolt A B deszkákra hullva N csatornában állnak meg, míg a legkönyvebb magvak és tisztáltsalagok átmenvén a deszkalap fölött, kifutvatnak a gépből.

A mi az osztályozás változtatását illeti, arra szolgál — eltekintve a forgatási gyorsaság változtatásától — elsősorban a szelőnyílás állítóasztala, melyet K kiléccsel lehet szűkebbre vagy tágabbra venni, a mint a kiléccsel a szelőnyílás előtt levő zárolópal magasbírása mag, alsócsuszós deszkák. Az az első osztályú választóasztal, melynek magyarázatát a D csuszós deszka, melynek szelvére rovatok vannak vésvé, mely rovatokba a szelőrojtó deszkák felületére nyíllt L zárolóknak akad be. A D deszkát az első irányban magasbírva huza több lesz az első osztályu mag, azelőbbi jobh erősebb kevesebb, ugyanazon terményből a szelőrojtó tisztán gyorsaság és szelő nyílás mellett. A II-ik osztályú kiválasztásának szabályozására a két részről álló AB választódeszka szolgál, melynek felső A részét leheltilenti a B deszkára s így nagyobb helyt marad a gépből ki-nyerhető termény számára. Ha az A deszkát felállítjuk úgy mint az a rajzon van, akkor több lesz a II-ik osztályu termény s viszont, ha leheltilik, kevesebb. A II-ik osztályu termény elvezetése N csatornában áll történik.

Nagyon s egészen tehát megégyezik a munkával az előbb leírt gép munkaiével. A gép különösen egyszerű, jó munkát végeztet el igen olcsó árárt, 30 forint — méltán megérlemelése az érzést érmé.

A mi a harmadik díjat nyert gépét, az „Ideal D C” nevű szelőrojtó illeti, ez is Kalmár Zs. rostagyárosból került ki. Ez egy szerkezeti elrendezésében, valamint munkaiében legnagyobb mértékben a Kalmár Zs. „Ideal C” gépre leírt géppel s főleg annak anynyian terét el, hogy az első csuszósdeszka, mely az előbbi gépnél D-vel volt jelöltvő itt nem csuszósdeszka, hanem rázóasztalpal, melyen az első osztályu mag közé esetleg keveredett idegen anyagok még kiválasztának. E gép jó munkáját és jó szerkezetét a Kalmár Zs. „Ideal C” géppel szemben nem állt irányban a verseny alkalmával végzett munkával, amennyiben az első rázóasztalpal nem eredményezett feltűnő javulást a munkaminőségére nézve.

E három szelő rojtó mint tisztán csak e célra készített gép díjat.

Mint minden teljesítő megfontolással tekintve egyszerű szerkezetűek és az első kétetnek valóban juttányos árárt, a gazdák között mindenestre hasznos és olcsó gépek kapnak.

A *nagyság szerint szétválasztó termény-tisztító-gépek* csoportjába a bizottság ily gépeket számított, melyek akár sík, akár henger-

alaku szitálkák s egyuttal szélárammal, vagy anélkül szitálják és válasszák azt a terményt az egyes magvak nagysága szerint.

E csoportba tizenkét gép került bírálat alá és pedig:

1. Kalmár Zs., turkevei rostagyáros „IX. FC” jegyű terményrostája.

2. Ugyanaz, „Pannonia” jegyű terményrostája.

3. Ugyanaz, „VII. FC” jegyű terményrostája.

4. Kühne E., mosoni gépgyáros „V. sz. Backer” jegyű terményrostája.

5. Szilágyi és Diskant mikroszkópi rostagyáros „Viktoria VII.” jegyű terményrostája.

6. Ugyanaz, „Viktoria III.” jegyű terményrostája.

7. Ugyanaz, „Viktoria VIII.” jegyű terményrostája.

8. Behán S. szarvasi rostakészítő terményrostája.

9. Szurovi M. . . . . rostakészítő terményrostája.

10. Pápai N. . . . . rostakészítő terményrostája.

11. Pintér M. szuloki rostakészítő terményrostája.

12. Szabó J. jász-kiséri rostakészítő terményrostája.

E tizenkét gép számára a bíráló-bizottság a következő feladatok megoldását tűzte ki: 1. *Buza*, göcsöslépből kikérült osztályozott terményből egyszeri felöntésre teljesen egyöntű piaccépes termény állítandó elő. Amely gép a legelőbb válassza ki, a legelőbb.

2. *Buza*, jergényos, egyszerű tisztító művel bíró cséplőgépből kikérült terményből egyszeri felöntésre a legelőbb s egyöntűti, I. oszt. mag választandó ki.

3. *Arpa*, Polvász, szemeset árpából egyszeri felöntésre a legelőbb s egyöntűti I. oszt. mag választandó ki.

4. *Rozsa*. Tisztítatlan, szemeset terményből egyszeri felöntéssel a legelőbb s egyöntűti I. oszt. mag választandó ki. Az első osztályu magban tört szemnek lenni nem szabad.

Minden terményből egyenkint 50 kg-mot kapott egy-egy gép. A munkafolyamat, valamint a nyert termények megvizsgálása úgy történt, mint az előbbi gép csoportnál.

A bírálati eredmények összehasonlításánál a versenyző gépek következő sorrendben nyertek kitüntetést:

Az I. díjat, állami aranyérmét Behán S. szarvasi rostakészítő terményrostájára kapta:

A II. díj, állami ezüstérmét, Szilágyi és Diskant mikroszkópi rostagyáros „Viktoria VIII.” sz. terményrostájának illetetted oda.

A III. díjaz, állami bronzérmét Kalmár Zs. turkevei rostagyáros „VII. FC” jegyű terményisztító rostája volt érdemes.

Élmeséres és buzgótlúság és csoportban még két bronzzérmét is nyerték pedig: Szurovi M. rostakészítő új töreközéséért és Pápai N.-nak „Kunság” névű rostájáért.

A Behán S.-féle terményisztító rosta szép munkát végzett és jól sokoldalúlag használható, ami nagyon részletes ismertetése mindenesetre szükségesnek mutatkozik, annyival is inkább, mert egyszerűbb és a szokásos rostavessző emeltek ki e kitűnően bevált gépet ismeretlenség helyébe.

E terményrostát az eddig általában használt terményraktól egészen eltűnt elven készült, mely azonban, mint az eredmények mutatják, tökéletesen bevált. Míg ugyanis a rendszeres terményraktánál a garaból felülő terményt a széláram éri akár szitára esik az, akár szabadon hull le; addig a Behán-féle terményrostánál a garaból kihulló terményt széláram egyáltalán nem éri, hanem a mozgó szitafelületre hull s miután itt szétválasztott, jut csak a széláram elé, mely azután osztályozza azt.

A rosta hosszmetézetét a 118. ábra mutatja és szerkezete a következő: A gép

tejetlen levo A garat a tolfajóval zárható. A garat alatt a gép egész hosszában B és D szitafelület felszik menetelen. E szitafelület, mely különben épp oly lengő mozgást végez, mint a közönséges terményisztítótorosztak szitái — tehát előre s hátra mozog — kettéle szövetből készült. A garat alatt B-jelű részbe mindig oly szűrő szitaszövet jön, melynek nyílásai s tisztítóntó terményt át nem eresztik, hanem csak az annál kisebb idegen alkatrészeket, melyek az ezen szita alatt levő csuszalapon gergurulva részben C csatornán, részben E csatornában át hagyják el a gépet s az e csatornák nyílásához akasztott zsákokban foganak fel.

A rostafelületek D-re jelzett részét oly szitaszövet borítja, melynek nyílásai a tisztítóntó terményt magyart átengedik, de a nagyobb idegen anyagokat visszatartják, melyek a szita felület rázkódása következtében azon végy menve az F csatornába jutnak, melynek szája elől szitós szálkák levén köze, olyan fölfogók. A tulajdonképpeni termény pedig a D szita felület alatt levő csuszalapon lejut a G garatba, melyből a H állítóhat elosztó deszkán át a nyíl irányában a rosta elv hullnak. Itt van tulajdonképpen e szela egyik legelőbb üzemé, amennyiben a tisztítóntó termény nem a széláram irányában, hanem a fölfogók felől a sziták felületére eszelelnek történik, hanem a szelnek szemközti esik le, mint az a 118. sz. ábrán a nyílakkal jelezve is van. Magától értődik, hogy így a széláram hatása intenzívebb s ezáltal a szétválasztás is tökéletesebb lesz, mint azt az eredmények is bizonyították. A széláram által a tisztítóntó termény s a szelnek elhelyezett ládába hull s pedig a legnehezebb szemek az I. számba, a könnyebbek a II. számba, a mégkönyebbek a III. számba, míg a szemet és por kifuvatik a gépből. Miután a széláram hatását mi sem akadályozza, ezért a rosta első része — mint a 118. ábrán látható — teljesen tiszta, a széláram szabadon fejtheti ki hatását.

A mi a munkafolyamatot illeti az úgy történik, hogy a garatba felöntött termény onnan kijut a rázószitára. Ennek első részén megtisztul a kisebb idegen anyagoktól. A másik részén a termény átkül a nagyobb idegen anyagok maradását a szitán. A termény össegylet a második garatba, onnan bejut a széláramba, mely szétválasztja s elosztja, azt háromfelé az alul elhelyezett ládába.

A különböző tisztítási módok és tisztítóntó termények szerint a rosta beállításai is változik. A kisebb magvakra a megfelelő kisebb nyílású szitaszöveteket kell berakni a garatban pedig az állítóhat H elosztó deszkával lehet a terményt vékonyabb vagy vastagabb sugárban a széláram elé ereszteni. A mi pedig az alul levő felgő edényeket — faladák — illeti, azokat egyszerűen a szelőlőhöz közelebb vagy távolabb állva lehet az osztályozást szabályozni.

Mint az eddigi szerkezeti leírásból kitűnik, az egész gép magában végre elég egyszerű és igen könnyen kezelhető. Nem utolsó előnye könnyű kezelhetőségének az sem, hogy a szitafelület teljesen nyílt, tehát mindenkor könnyű az anyagok tisztítását.

A mi pedig a gép munkaműködését illeti, azt tökéletesen lehet mondani. A termény szétválasztását, tisztítását és osztályozását tökéletesen végzi, úgy, hogy a nyert I. oszt. termény tényleg teljesen tiszta és kifogástalan. Legnagyobb előnye azonban sokoldalú használhatóságja, amelyből kezdve a rendszeres gabonatisztítás a lőhermag tisztításáig minden munkát kitűnően végez. A termény alkalmával, mint egyszerű szelész és mint terményrosta egyaránt kivált s hogy a gyakorlatban is melyik sikeresen oldotta meg feladatát, annak illusztrálására elegendő csak annyit fölényesen megemlíteni, hogy a lőhermagot a lőherrezen n. kir. felülvizsgáló állomás 400 s 450 métermázsra arankentes lőhermagot öm-

zott le, mely kizárólag csak Behán rostáján ment át.

Egy baj van csak s ez az, hogy Behán mint egyszeri rostakészítő nem képes elég rostát előállítani sem rostájának azt a bizonyos könnyed formát és finomabb kidolgozást megadni, melyet gazd. gépeknek is meg szoktak követelni. Ezen ezért s helyben is nagyon ajánlható nagyobb gépjáratóinknak e rosta iránt érdeklődni s azt gyártási körükbe felvenni.

Az állami aranyérmét, mint első díjat, teljes mértékben kiérdemelte.

Dr. Sporen Pál.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hultha Ferencz.

Gümkör-kongresszus Párisban.

Villemm francia sebéz kezdeményezése folytán, aki először mutatta ki, előtérben kísérletekkel a gümkör fertőző voltát, Párisban az 1888. év folyamán nemzetközi kongresszus tartották, mely főzött határozatában egyértelműleg arra az álláspontra helyezkedett, hogy a gümkör fertőző betegség s hogy ennek megelőzését elene hasonló eljárásokkal kell védekezni, mint más fertőző ragadós betegségekkel szemben, azonkívül pedig kifejezese juttatta azt a felgőaszt is, hogy az emberek és az állatok gümkörjára egy és ugyanaz a betegség, mely ennek megelőzését emberből állatra és viszont kölcsönösen átragadhat.

Az újabbkori tudományos vizsgálatoknak ezek a biztosan megállapított eredményei képezik a gümkörrel szóltó tannak alapját és az utolsó évek tapasztalatai mindinkább beigazolták azt is, hogy védekezés szempontjából az emberek és az állatok közötti különbség a gümkör ellen tényleg kevésbé sikeres védekezni, azonkívül pedig mind jobban kidomborodik az a tény is, hogy a gümkör fejlődésének kezdetén megállapodhatik és hogy ezt a győgyulást az életrendi viszonyok alkalmas bevezetésével hatásonalóan elő lehet mozdítani.

Ez a meggyőződés nemcsak a nemzetközi kongresszusban, hanem a nagy közönség körében is, a mire a pár évi időközben Párisban üléselő nemzetközi gümkör-kongresszusok is nagy befolyással vannak. Most már a hatóságok is mindenfelől foglalkoznak az emberiségre olyannyira fontos kérdéssel és a társadalmi hatásonaló támogatást ottan a töreközésekkel, amelyekből következik, hogy a gümkörrel szemben a legelőbb a nagy tömegek közéleti szabályain belül emberek győgyítására alkalmas szanatoriumok létesítését anyagi áldozatokkal lehetővé teszi.

E közben mind nagyobb figyelemmel részesül az állatok gümkörjára is, mely egyelőre fordításra is lehet az emberek gümkörjához, a megelőzési és gyógyítási módok tekintetében folytonosan terjedve, megemlékezésben a mezőgazdaság érdekeit.

Az emberi és az állati gümkörnek az a nagyszámúsága és veszedelme volta úgy külön-külön, mint kölcsönös egymásra való hatással tekintve, meggyőző kifejezésre jutott azokban a országokban, ahol a megelőzési módok nagy folytonosan terjedve, megemlékezésben a mezőgazdaság érdekeit.

Az emberi és az állati gümkörnek az a nagyszámúsága és veszedelme volta úgy külön-külön, mint kölcsönös egymásra való hatással tekintve, meggyőző kifejezésre jutott azokban a országokban, ahol a megelőzési módok nagy folytonosan terjedve, megemlékezésben a mezőgazdaság érdekeit.

Az emberi és az állati gümkörnek az a nagyszámúsága és veszedelme volta úgy külön-külön, mint kölcsönös egymásra való hatással tekintve, meggyőző kifejezésre jutott azokban a országokban, ahol a megelőzési módok nagy folytonosan terjedve, megemlékezésben a mezőgazdaság érdekeit.

Az emberi és az állati gümkörnek az a nagyszámúsága és veszedelme volta úgy külön-külön, mint kölcsönös egymásra való hatással tekintve, meggyőző kifejezésre jutott azokban a országokban, ahol a megelőzési módok nagy folytonosan terjedve, megemlékezésben a mezőgazdaság érdekeit.

magokat, már előre jelezték érdeklődésüket a tárgyalások és azok eredményei iránt.

Ezzel csak a hozott határozatokot közzük, fentartván magunknak, hogy később az előadások körül azokat, melyek specializáción az állategészségügy szempontjából fontosak, közelebbről is megismerhetjük, tekintettel különösen arra, hogy az állatok gümökörja elleni védekezés nálunk is napirendre van tűzve és előrelátólag rövid idő múlva a hatóságok is foglalkoztatni fogja.

A kongresszus határozatai külön-külön foglalkoznak az emrók és az állati gümökörrel és a következők:

A) Tekintettel arra, hogy a fertőzés első helyen áll az emberi gümökör okai között és hogy a beszárítók és elporlalt köpetek a fertőzésnek leghatásosabb tényezői, a kongresszus szakszékének tartja, hogy

1. addig is, a míg a gümökör a hirtalából jelentendő betegség sorába fel fog vétetni, a közönségnek hozzáférhető helyiségekben hygienikus köpöcsészék állítsanak fel és feltűnő feliratok tilalmazzák a köpést másúvá, mint ezekbe a eszékékbe ;

2. a hatóságok olyan a tekintetben járjanak elől a példával azáltal, hogy a köpöcsészék felállítását a fenhatóságuk alá tartozó összes helyiségekben elrendelik, különösen pedig — ez a védekezés legfontosabb része — az összes iskolákban ;

3. gümökörös betegek ne küldessenek olyan aszomókba, a hol más természetű tüdő betegek tartózkodnak ;

4. külön melegek helyek létesítenek üdülő gyermekek számára ;

5. orvosai bizottságok szervezzenek, melyek népies és ingyenes szanatóriumok létesítését, tizük ki feladatok ;

6. az ország körök és a társadalmi kezdeményezése, Franciaországban és más országokban már létező példák után haladva, minél több kis szanatórium létesítésére vezessen ;

7. a legelsőbb közegészségügyi hatóságok támogatásá a népszerű tanfolyamokat, a minél szélesebbre volna megterjesztendő, majd később az egyes városokban is tartani ;

8. a kongresszus állandó bizottsága keresse meg az 1900-iki nemzetközi párisi kiállítás igazgatóságát az iránt, hogy érdeklőve a gümökör prophylaxiára iránt a kongresszus bizottságával együtt állapítsa meg azokat a módozatokat, amelyek mellett a kiállítás látogatói a gümökörös fertőzés és védekezés módjai felől tájékozottassanak ;

9. nemzetközi összejövetelek rendeztesenek a gümökör s különösen az elene való védekezés tanulmányozása céljából ;

10. a kormányok keressenek módokat, melyekkel megakadályozzák a tuberkulózis rosszhiszemű alkalmazásából a czéloból, hogy eladásra, vagy kivitelre szánt állatokban a gümökör lepleztesék.

B) Tekintettel arra, hogy a szarvasmarhák gümökörjainak folytonos terjedése súlyosan fenyegeti a közvagyonot és a közegészséget és hogy terjedésének egredülni tudna hatalmas tényezője a fertőzés, a kongresszus sürgetően szükségnek van olyan törvényhozási intézkedések, melyek előírják, hogy:

a) a beteg állatok az egészségesektől elkülönítsenek ;

b) beteg állatok csikok vizsgálóra legyenek eladhatók ;

c) a közvagyonzás céljaira tejek termelői teheneket ellenőrizni alá vétesseken és a tőgy gümökörjainak szenvedő tehenek haladéktalanul levágattassanak ;

d) a nagyban való vaj- és sajtkészítésre szánt tej sterilizáltassék vagy legalább pasteurizáltassék ;

e) a huszemele általában szabályoztasék több-levesebb hasonló alapon, mint az a több év előt Belgiumban szerveztetik.

Gazdasági kiállítás Eperjesen.

A Sárosmegei gazdasági egyesület október hó 1., 2. és 3-án Eperjesen általános gazdasági állat-, gép-, eszköz- és gyümölcskiállítás rendeztet. A kiállítás Eperjes városának közepén, az egykori csinos ideiglenes díszkémpálcékben volt elhelyezve. A főrészt a kiállításnak a szarvasmarhák, lovak, sertések és lovak képeztek, melyeket a nagyobb, közepés és különösen a kisbirtokosok állítottak ki. Az állatkiallításon kívül elég gazdag gépkiallítás is volt, melyben a hazai nevezetebb gépgyártók vettek részt. Igen érdekes és gazdag volt a teigazdasági eszközök kiállítása is. Ezenkívül a helybeli iparkészítmények, mint koscsik és löszerszámok voltak kiállítva. A rendezők szép és gazdag gyümölcskiállítás a vármegyeház nagyrtermében volt elhelyezve.

A kiállított állat száma 53 db 27 kiállítóval, a szarvasmarhák száma a) *pinquoy* 153 db 61 kiállítóval, b) *szarvasmarhák* 30 és 5 kiállítóval, c) *kuhának* 48 db 21 kiállítóval, d) *borzdes* 29 db 4 kiállítóval. Ezenkívül 13 db ökrök és tínő volt meg kiállítva. Juhokból 7 kiállító 100 dbot, sertésből 15 kiállító 77 dbot állított ki.

A kiállítás megnyitását, dacára a százkötő esőnek, mely csak közvetlen a megnyitás előtt kezdett meg, megjelent Sáros és a szomszédos vármegyék nagyszámú gazdaközönsége, közte számos kisgazda. Rossz benyomást tett, hogy a vármegye főispánja és az egész hivatalos személyzet az egész vármegyének ezen ünneplését távol maradtak. A földművelésügyi miniszternek képviselőben báró Malomosi Jánosot oszt. tanácsos, az Országgyűlésben *Bujanovics* Sándor alnök és *Selassy* Zoltán szerkesztő-titkár voltak jelen. Képviselve volt még az Abauj-Tornamegyeyi és a Szepesmegyei gazdasági egyesület is.

A kiállítást *Piller* Kálmán a gazdasági egyesület elnöke hosszabb beszéddel ünneplésvény nyitotta meg. Beszédében időközben a miniszter képviselőjét és a társaságúletek kiáltdíjait, rámutatott arra, hogy mily fontos Sárosmegyére ez a kiállítás, különösen abból a szempontból, mert a tüdővész által kipsztított szarvasmarhállomány rekonstrukciója óta ez az első eset, hogy a munka eredmény összehasonlító megpírlást lehet és örömmel konstatalja, hogy ez a munka sikerült. További titkok kérdőre buzdította a gazdákát és biztosította, hogy törekvésükben a gazdasági egyesület legnagyobb támogatására mindenkor bizni számítanak.

A megnyitó beszéd után a társaság a kiállítás megtekintésére indult, mely gazdaságával, czéljairól beosztással, ügyes rendezésével a legjobban sikerültnek mondható. A megnyitási napjának estjén a városi Vigadó nagyrtermében 150 terfőző közös vacsora volt, melyen a nemzeti gyász miatt sem beszédek nem tartattak, sem zene nem volt.

Október 2-án délelőtől 11 órákor celed-díjazás tartott, melyen 15 céled kapott hosszú szolgálatait í jutalmat, a legdröcsébb cselló 42 éve szolgált egy helyen s 50 korona jutalmat kapott s a legkisebb jutalmat 12 koronát egy 15 évig helyűt szolgáló céled nyerte el. Ugyanaz nap délutánban csikódíjazás volt.

A kiválóan sikerült kiállításon legközelebb részletes, képekkel díszített tudósítást fogunk közölni. Addig is azonban kötelességünk kiemelni, hogy a kiállítás létrehozatalában és sikerében *Piller* Kálmán elnökünk kiváló rendező bizottsági elnök *gróf Wengerski* Hugó, báró *Ghildy* Imre így, vaj. tagokak és *Lukovics* Aladár ügy. titkár illet meg az orszárlán-rész.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Németország. A kismolnárók s a gazdák súlyos helyzete. A német gazdák s a molnárók súlyos helyzetét mindeztől csak elvették a veték az intető körök megfigyelésük alá. Pedig, ha valaki az okot kutajta, megtalálhatja volna azt a külföldi gabona behozatali kedvezményezésében s az abból nyert malomtermek alakjában, melyek s német piacot mindinkább ellepi. A molnárok viszont a gabonák gabonakészítésre való felhasználására, melynek a veték a *lisztvilág* hírhely *bioképzése*, az exportált malomkémia, a vizutaknak építésére s jókora tartalék állás köztében.

A vállalkozásra hajlandó nagyköte csakhamar nyíljára jött az ezen körülményekböl merített haszonnak s nem késett a maga részére ki is akasztani. Németországban már néhány év óta sok a malom (az ez nem észlelt termelődüzi nyomozást lett — ennek dacára az konstatalható, hogy évenként újabb s újabb malomóriások keletkeznek. Vagy 5 évvel ezelőtől az oly malom, mely 1000 méterezés gabonát örölt naponta, csoda számára vált kiépült, nyitamlak meg 5 ezeret örök sen keltenek felbontani. Ez a malomszaporulat nemcsak a molnároknak van nagy kárára, hanem a gazdák is szenvednek tőlük, mert a malomóriások, melyek többnyire kikötőhelyeken épültek, azért károsak, mert külföldi gabona rosszul ellenőrzött beözönlést segülék ö. Az intető körök ezért csak a forgalom önátételese lehetett szemek elől, holott tényleg a malomóriásokkal évezteken indokoltan vámmegtérítést.

A kivitt lisztért a vámvisszatérítés a gabona behozatala alkalmával jó számításba, de hát a szárnítás oly „méltányos”, hogy abban bátran töltek export-nyitamlak keltat hatni, nagy tanulmányozás nélkül még az idegen gabona behozatali prémiuma is feloldoztat abban. A gazdák s molnárak ebből származott sérelmes helyzetén javítandó, most néhány német képviselő a lisztvilágunk az *adóváltás részöl törvény előkészítését* sürgeti, továbbá az idegen gabona behozatalát élveztet vámhétel töltését követelik.

Szóba fog jönni a liszt vasuti szállítási tarifájának felemelése s a gabona-állatállatnak leszállítása. A vizutak szállítási tarifáinak oly fokozása, mely a jövőben az azokból származó jövedelmel fedezze a vizutak jókoraiban tartásának költségeit.

Igazán kíváncsiak vagyunk megtudni, vajjon e javaslatok keresztülvitele hathatós lesz-e a malomóriások tulkapácsi ellen, mert nem csak öt, hanem nálunk is szenved tőlük a kismolnár meg a gazda is egyaránt.

A gazdasági termelésnek a *székesfehérvári* a „Műnc. All. etc.” igen figyelemre méltó sorokat közöl: „Bajország majd egész területén kitűnő termés volt, az idén már most, hogy az áldás tökéletes legyen, nincs más hátra, minthogy a learatot gabonát a gazdák előnyösen is tudhassák értékesíteni. A polgári miniszterium a termékeknek előnyös eladását czélzólván : a politikai hatóságok rendeltetleg szöjlítia fel, hogy a gazdasági egyesületeknek lehetőleg segítségére legyenek a szövetkezett gazdák termelési eladásának könnyítésére.

Az államvasutak igazgatóságai meg értesítve vannak, hogy a szövetkezeti állomás mellett építendő gabonakartarak konstrukciója által könnyítsék, hogy a pályastation, vagy az állomás berendezéskörül költségeket ne hárítsák a szövetkezetek, hanem a vasut-igazgatóságok pénzára terheltsékek meg azokkal. Ezek a költségek minden egyes esetben leges 10 ezer, vagy a szövetkezeti állomás által kasszártja. E szerint a vasuti gabonakartarak építésénél a német gazdaszóvetkezetek csak az épület felépítésre s a pályastation vezető sinek lerakása körül pénzbe.

Az építkezési anyagot az államvasutak szállítják önköltségen árban, kamatok felszámítása nélkül. Az hissek, hogy az államvasutak között csakhamar nálunk is azt díszlenek sok szakszervezeti gabonariátár a vasuti állomások tözsomszedeiben.

Franciaország. A warrant-törvény módosítása. A mezőgazdasági szakszerveketez majd minden oldalról elégtelenségök fejezik ki a warrant-törvény kezdéséről drágaság, miután Néhány megartott közgyűlésén a következő határozatot fogadta el:

Az 1898-ik évi augusztus 11-én hozott dekrétum, mely a warrant-törvény alkalmazását bírja eljárási elő czéljait fészteztette. Az ajánlott levelek megírása, a jejtőkonyvek beszerzése s kitárasa s a bizonylatok kiadása körül a költséneveknék oly megterhelteket vonják meguk után, melyek ha nem töröltenek — a jelzőhözlet s szenteltett formája gyakorlati alkalmazását aligha fogja megértheti. Egy 1000 frankos kölcsön példál csakis a jejtőkonyvek megszerkesztésével; belekerül 5 frank kölcsönbe, az már magában vére 3 hónapra tartó, azaz 30 napot meg felel meg. Igen ám, csakogy ezen jelzett 50 franknyi kiadásból meg ezenfelül 2 frank 50 cm-nyi bélyegletet megfizetésére is utal a törvény s így a hivatalos eljárás körüli költségek már 750 cm-ra emelkedtek; vagyis 3%-nak felelnek meg. Tabinak már most, hogy a hitellező, ki a warrantot felszámítja 3—4% szed törvényesen, bár egy kis commissé felszámításával, e kamat rendszeren 6%-ra emelkedik fel, látható, hogy a warrant jelzőhözlethez fordult adós éppen 9%-ot fizet, ami bizony megterhelésen drága kölcsön! Már most a gazdasági egyesületek s szakszerveketez minden elyegkeztéssel oda akarnak hatni, hogy az augusztusi dekrétumot egy olynann cseréljék fel, mely e warrant-törvény alkalmazását jelentékennyen előcsöbbit tartják mellett tege lehetővé.

Számos képviselő már készül meg, szabású beszédet elmondani az igazságyi miniszternek, ha a módifikáció a legközelebbi napokban meg nem történék.

Belgium. Az üszög buza importja. *Petermann* A. a belga állami növényésirtési állomás igazgatója legutóbb miniszterhez intézett jelentésében a következőket mondja:

„A Dunna mentéről hozott buza importja ellen ismételve kell felszólalunk, mert minduntalan arról gyözödnök meg, hogy az onnan érkező buza az üszög (*Tilletia caries*) gomba csiráival van fertözve. Már 1890-ban kijelentették, miszerint az „élelmiszere szolgálat” által forgalomba hozott buza egy ipari, mint mezőgazdasági jellegű, de a belga, minden sajnoslatos, hogy a közegészség ellenőri hivatközvén a fertözöt meg egy újabb tisztizási módjára, a mienkell teljesen elentészet nézetet nyilvánítottak s a bajt csakis mezőgazdasági oldalról mérlegelték.

Ha Dunna vidékéről érkező buza behozatalt ellátának Belgiumba, mindenestre akadna sok közgazdasági tekintély, mely nem késnék a belga paraszt protekczióját látni abban. Dehát csakugyan hajgjuk-e kért földmivésinket a gabona legádábbab kryptogamájával küzdökni, csakogy az idegen termék behozatalát megengedjék.

Hisz *Kübn* már ezöltő 30 évvel sarkalatos kísérleteköt mutatta ki, miszerint az üszög csirája évek hosszu során még akkor is megtartja csiraképességét, ha az állatok emésztőszervezetén nem keresztül. Már most az a kérdés, ha szabad a fertözött gabona behozatalát engedélyezni, akkor is, miennék vesződni az üszög elleni védekezésével.

Nézetünk odaralyul, hogy a dunamenti gabonabehozatalt csakis a legszigorubb ellenörzés mellett engedjük meg. A fertözött buza behozatalt pedig meg kell tagadni. Ebből az importálók azt a tanusagot fogják meríteni, hogy az üszög elleni általános kötelező védekezést fogják megkömlni meghonosítani.”

Eddig a belga gazda véleménye, mely figyelemeltetőül szolgálhat, hogy csakugyan jó lesz a tanúsot megfogadni s meg kell pazolni mindenféle gabona vetőmagjára, nehogy egy szép nap arra ebredjünk, hogy terményünk elől a belga sorompót azért eresztették le, mert fertözött voltandó fajra, veszedelm nélkül nem lehetett az országba ereszteni.

IRODALOM.

A műtrágyázás a gyakorlati életben. Írtá: *Müllerher* Sándor. Kiadja: *Vöde* A. gazdasági szakkönyvkereskedése Kassán. Ára: 80 kr.

Szerző 58 lapra terjedő kis munkájában, a gyakorlati gazdákknak kíván utmutatást nyujtani, a műtrágyák helyes alkalmazásáról, mert mint ő maga írja meg nem találkozik azokkal, aki a helyesen alkalmazott műtrágya után eredményt nem mutatott volna föl s az oly esetekben, midőn a műtrágya hatástalan volt, midőn a helytelen kezelesben találta a balsiker okát. Ha e nézetet nem is osztjuk, mert a hatás elmaradása csak a helytelen alkalmazásból kivül egyéb oka is lehet, annyira tény, hogy a gazdákknak egy jelentékeny része nagyony helytelenül jár el a műtrágyák alkalmazásánál és ezért az oly munka, melynek czélja megemlítani a gazdákat a műtrágyák okszéri alkalmazására, bizonyára nagy szolgálatot tesz. A szerző azonban a kiözött czélt nem érte el teljesen, mert munkája nem minden tekintetben nyújt a gazdákknak kellő felvilágosítást.

A műtrágyák alkalmazása ezüml fejezetben az mondatik: „Minden egyes esetben oylan műtrágyát használjon a gazda, a melyneze szakszerveketez ajánlja, az a műtrágya, hogy mely talajja el azt a gazda minden adott esetben? Ez a nagy kérdés.”

Erre a kérdésre a szerző megfeleli, ugy, hogy a gazda képes legyen helyesen műtrágyázni előzetes kísérletek nélkül.

Nagy érdekelk és kíváncsisággal olvastam e fejezetet, mert aki ezt tudja, az képes az eljárás egy megbeszérésűsítését is megkellő szakszerveketez talajanalízis, hogy bár ismételve állóváltam, teljes tájékozást nem nyertem, ma éppen oly kevésbé tudom, mint e mű megjelenése előtt, miképpen alkalmazhatja a gazda a műtrágyát a legnagyobb haszonnal előzetes kísérletek nélkül.

A munkának szentem egyik gyenge oldala az, hogy a szerző megfogalmazta a műtrágyázásnak, ami mindig az objektivitás rovására megy. Az oylan kijelentések, mint: „Mindennyőn alá használhatjuk a műtrágyát s a helyesen alkalmazott műtrágyázás mellett bármely sorrendben eredménynyel termelhetjük a növényeket”, (15. old.) a gazdákknak inkább a műtrágyázástól, semmint a műtrágyától tennék. Ezeken megtárgyalunk a maga egészében teljesen hibás, mert használni ugyan használhatunk minden növény alá műtrágyát, de hogy lesz-e haszon belőle, azt nagyon is kétségbe merem vonni, másrészt meg azt tartom, hogy a növények helyes egymásutánját akkor is meg kell tartani, ha megannyi műtrágyát alkalmazunk is, különben egy pár év múlva nagyon is meghöngjük a műtrágyás gazdálkodást, egy-két évig csak meglehet az ilylenni, de később nagyon kedvezőtlen tapasztalatot tennék, azért az még nem bizonyított semmi, hogy szerző írpa után a termelt anyagot a földbe meggyógytani a hivatás 600 kg, a zabosbükönyön után természetesen 700 kg-ot termelt, vagyis csak 10 kg grammal többet, mert egy év tapasztalata után pedig bizonyára megfogunk gyözödni ezen eljárás helytelenségéről.

Egyégyen így teljesen téves nézet, hogy a műtrágya bizonyos mértékig mélyművelést

helyettesíthet, vagyis, hogy a műtrágyára kiadott anyagot, melyben megkapjuk a fokozott terméseredményben.

Különösen tartom, hogy a szerző, ki a trágázás teóriáját ismeri, az írja, hogy a gazdák bátran vásárolhatnak különféleképpen kevert műtrágyanemeket, ha a gyáros a bel-tartalómért szavatolt. A gazda szerísem sohasem eszelekedik helyesen, ha ily keveréket vásárol, mert a gyáros nem tudhatja mit arányú keverés lesz a különböző viszonyok között a meglele.

Az se hagyható figyelmen kívül, hogy a keveréktrágában mindig drágábban vásárolja a gazda a ható anyagot, mintha külön-külön veszi és othon keverti a meglele arányban. A szerző a gazdáknak azt ajánlja, hogy az írpa alá nehezen oldódó foszforavtrágyát használjanak, már pedig az eddigi tapasztalatok tulajnyom része azt bizonyítja, hogy az írpa alá a könnyen oldódó foszforavtrágya meglele. Egy helyen tett tapasztalatból nem szabad még othon szentesítettni és az eddigi tapasztalatot ellenkező eljárást ajánlani a gazdáknak.

A felsorolt és ezekhez hasonló hibák nagyon csökentek e munka érteket, mely különben jó tanácsosul is szolgál és több, bár igen érdekes a gyakorlat köréből vett trágázási eredményt közöl. Cs. S.

Gazdasági vezéralfon gazdák használatára. Írták: *Bovaru* Frigyes és *K. Ruffly* Pál. Alsó-Lendva, 1898. Ára: 1 ft 50 kr.

A vezéralfon két szerzője gazdáközöségűnk elől nem ismeretlen. Mindkettő ismételyes uradalnok élén álló általánoson elismert gazdasági szaktekinetly, akiknek már hivataluknál fogva is kedvesek alkalmuk nyílik korunk modern gazdasági vívmányait kipróbálni s azokról illetékes ítéletet mondani; mindkettő az országban már évek óta szép sikerrel a szakirodalomból érte is megkötik mindnyájan teljes garancziát nyujtanak azért, hogy a gyakorlati gazdáknak szent vezéralfonban tapasztalataik gazdag tárobát az fogják nyujtani, amire a gazdálkodóknak jelen uly viszonyok közt elsősorban szükségük van.

Eszen a bevezetésben meg van eszlódott, mert a 232 lapra terjedő Vezéralfonban megtalálják a kisebb gazda mindazt értelemsen és eléggé részletesen tárgyalva, amire ugy az általános és részletes állományterelés, mint az általános és különleges állományterés köréből, — beleértve a baromfiteryésztést is, — gazdasági okszéri észlelése szempontjából figyelemmel kell lennie.

A mi kiváló előnyére szolgál továbbá, hogy benne a fontosabb kérdések, mint különösen a műtrágyázás és a takarmányozás kérdése kelőn kidomborítva vannak.

Ellenértésünk csak a növények életéről szóló fejezetben van, melyben néhány téves állítás találokunk.

Az mondatik pl. a 20. lapon, hogy „a növény csak ugy táplálkozik, mint az állat” és hogy „ásványi tápszerük föltételeze valók a törzs és a levelek”, mely tételek bizonyára csak elnézősöl kerültek a kiötöben nagy gondtal megírni.

A könyfőzelet részét a gazd. üzlettan képezi, melynek csak az nélkülözök, hogy a rendszeres és tervező gazdálkodásnál követendő föbb elvek benne kelőn kidomborítva nincsenek, azonkívül néhány arányzám ellen is van kifogásunk.

Az állítványt ugyanis a 227. lapon, hogy ismerv marhatársulat egy darab számos haszonállat esik egy ka. holdra, gyengénél $\frac{1}{2}$ drb és közönségesnél $\frac{3}{4}$ drb. Itt bizonyony elvetettek szerzők a sulykot, mert széles Magyarország ugy gazdaság nincs, melyben két holdanként egy számos marhat tartásnak, hiszen egy két takarmányterjedés nem is elegendő egy számos marha eltartására egy

éven át: nagyon megelégszünk, ha három kat, hold szántóra egy száraz marha jut, a leg-több gazdaságban bizony csak minden 4—5—6 holdra jut egy-egy száraz állat s azért nem képesek a szántóföldök kellőképpen megtrágyázni.

Ezen csekély kifogsókatól eltekintve ezt a négy nyolc évtelmen megirt és gazdaságtartalmú művet olyannak kell kijelentünk, melyről valóban kívánatos, hogy abban a rétegen, melynek szánya van, minél nagyobb elterjedést nyerjen, mely czéll különösen egy lehebe könnyű szerrel elérni, ha a szóban forgó mű az újabb divatba jött s kormány támogatásban is részesülő népszerű gazdasági előadások halgatónál vezérfonalként ajánlatos, amire az érdekeltek körök figyelmet különösebben is felhívjuk. *Hensch Árpád.*

LEVÉLSZEKRENY

Kérdések.

374. kérdés. Mosáskor a szappanos le minden haszon nélkül a puszta földre öntik ki. Vajon kárt tenne az, aki ezen szappanos levét gyümölcs- vagy akácfaára, vagy talán szőlőire öntöztetné?

Török-Szt.-Miklós. *K. S.*

375. kérdés. Mi a tápanyag a szárított és vermet cukorrépaszelet közötti?

Hogy legelőszerebb a szárított répaszelet etetni és mily mennyiségben? *Sz. I.*

376. kérdés. Ez évben egy nagyobb szabású és igen díszes nagy virágházat építtetnek, s takaróul a szalmapánczokat melőzni óhejanán, mert ezek elcsúsznak az épületet, kőrmint, sziveskednek tudni, milyen takarót használnak, a mi csinosabb lenne s hol szerzheten azt be?

R. B.

Feleletek.

Levelezőnknek. *(Második felet a 366. sz. kérdésre.)* Kérdésük az, hogy 50 kóbul 70 méter méterénél, tehát 440 fréter megcsinálják a 75 méter vörösről, ami moskvetékeként örökös s így megemelik az elcsurgást, megduglást és reperációt, ami a legjobban készített cement vagy téglá, esetleg facsatornál 3 évig sem állt elent. *Upron Zoltán.*

A szappanl trágyaérték. *(Felet a 374. sz. kérdésre.)* A szappan, már t. i. az általában használt nátronszappan, növényi tápanyagot nem tartalmaz és ezért a szappanos viznek trágyázó hatása nincs. *Cs. S.*

Cukorrépaszelet etetése. *(Felet a 375. sz. kérdésre.)* A szárított cukorrépaszelet a Th. Dietrich J. König-féle tabellák szerint átlagban 80-85% szárazanyagot, 7-9% fehérjét, 1-3% zsírt és 63-1% emészhető szénhidrátot és nyers rostot tartalmaz.

Tápanyag.

A vermet (savanyított) cukorrépaszelet átlagban 11-5% szárazanyagot, 1% fehérjét, 0-1% zsírt és 7-3% emészhető szénhidrátot és nyers rostot tartalmaz. Tápanyag: 1:6-8.

A szárított répaszelet, amint az a titeli elemzésekben is kitűnik, jóval több értékes tápanyagot tartalmaz, mint a becsavanyított és így természetesen a tápláló értéke is jóval nagyobb annál.

A szárított répaszelet 6-7 kg. mily mennyiségben etethető hízó ökrökkel, fejenként és naponként, 2-4 kg. széna és ugyancsak 2-4 kg. protéidus abrakatarmány adagolása mellett. Fejlesztésnek naponta 4-4½ kg. etetődni neponként és fejenként.

Növényház takaró. *(Felet a 376. sz. kérdésre.)* Kár volt a „díszes növényház” készítése előtt ezt a kérdést fel nem vetni, mert

akkor azt tanácsoltuk volna, hogy tessék *létsor alakot alkalmazni*, a midőn takaróra egyáltalán nem lett volna szükség, igaz, hogy ez megdrágította volna az építkezést, de ez csak látszólagos lett volna, a mennyiben a külső sor alakot aképp kellett volna készíteni, hogy az öszszel felrakható, tavasszal pedig szétszedhető lett volna és így a melegegységnek még inkább azonban palántagyökérhöz lett volna alkalmazható, a midőn egy esomé melegvízi alakot helyettesített volna, vagyis kötélel czéla lettek volna felhasználhatók. Ha ez most még pótolható lenne, úgy tessék ezt alkalmaztatni; mert az ilyen kötések fedeli házában a hőmérséklet sokkal állandóbb, mint a szimpla fedeliekben. Ha pedig az már ki nem vehető, akkor — feltéve, hogy a ház alakja ezt megengedi, t. i. nem ives tetőzötti, deszkák használható fedése, mint ez a leg-több növényháznál tényleg alkalmaztatik is. Ezek aztán nem piszkáltak át a környéket és erős fagyok után melegebbet tartanak, mint az öszszel és csontig fagyott szalma-takarók. Erre nyáron árnykolásra is felhasználhatók. Ezek különben ritka, de erős szövésű zakavászor: is nagyon czélserden alkalmazható. Ha végül is ház alakja a deszkával való fedést kizárja, abban az esetben cocus-rost kötélekből, a melyet kevéltetésre is használunk, kell házilag takarókat fontani, egészen úgy, a mint ezt szalmából fonják. Ezek tartósabbak és nem pisztanak.

Cocus-rost-kötelek beszerzetek a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, Alkotmány utca 31. Tessék a legvastagabb fűzőt kérni vagy előbb mintát hozatni és ezek után a megrendelés esközölni. *A. D.*

VEGYESEK.

Mai szamunk tartalma:	Oidal
Az OMGE köleményei.	1439
A sírósi gazdák. Sz. Z.	1440
Gazdasági hírlások Eperjesen	1444
Gazdasági pépszélet.	
A nemzeti terményviszít-gépsony és díj-ménes pépszélet. I. Szponon Fél.	1441
Allatgyógyásügy.	
Gömörök kongresszus Párisban.	1443
Külföldi szemle.	1444
Irodalom.	
A műtrágyák a gyakorlati életben. Cs. S.	1445
Gazdasági vezérfonal gazdák használatára. Hensch Árpád.	1445
Levelezők évi.	1446
Kérdések, feleletek.	
Kérdések, feleletek, össze.	1448
Budapesti gabonafőző. — Szerszámok. — A kör-ponti vásárosmunk árnyégszere a nyághyan (en) górolt dielműkötő áráról. — Állatvadászok Budapesti szünmarhavására. — Budapesti juhvásár. — Bécsi vigómarhavására. — Bécsi szünmarhavására. — Bécsi sertesvásár. — Bécsi juhvásár.	1449

Hálozók. Dr. Robitsch Josef budapesti kiskönyv, a budapesti kamara volt b. élöké. Pest-Pilis-Sót-Kis-Könyv vármégye törvényhatóság bírói tagja s OMGE. tag mint ho 26-ás, élökének 46-ik évében diana meghalt.

Házasság. Réthy Pál pusztai-peresi bérő október hó 12-én a székelyvidéi Klein Emma kiskisasszonytal Pusztá-Csarárnál, Fiumer Lejós gazdasági ügyvéd jelenlétében kötött házasságot. A házasság 11-én tartja esküvőjét Jakabfalva Anna kiskisasszonytal Hon-Váskón.

Tarussólvásár. Az OMGE. és a Budapesti Tattersall részvény-társaság által rendezett XI. évi lúxusólvásár folyó hó 2-án nyitott meg a Tattersall telepen. A vásárra bejelentett 249 db. lo közül 236 db jelent meg. A magánvénységök által felhozott nem tekintély számú lúxusólvásár kivül az állami méltóságoktól is felhozott 100 db. kiscsokoló Greg tenyészkanadai is felhozott, számszerint 150 db. Ez utóbbi körülmény bontólóg hatott a magánvénységök lovainak értékesítésére, nemcsak azért, mert a rendes pályát már az

első nap délelőtti teljesen lefoglalták az állami lovak elővezetésére, de a vásár második, sőt harmadik napján is az állami lovak árvezése miatt a magánvénységök lovai teljesen leszorultak a pályáról csak annak külső, a közönség által hozzá nem férhető részén és a beálló udvaron voltak elővezetők. E mellett a két nap alatt a vásárról teljesen átszámos külföldi vevő jelent meg főleg Ausztria, Németországból, de vannak vevők Oroszországból, Galícia, Svájc, Szerbia, Bulgária, Románia, és Görögországból is, kik azonban főleg állami lovakat vásároltak. Az első két napon mindössen 36 db privat tulajdonban lévő lo kint 15,250 forint, vagyis átlag 510 frtet emeltek. Valószínű ugyan, hogy az utolsó napon — mint rendszeren — az adás-vevés nagyobb arányokat fog ölteni, de kétségtelen, hogy a tavaszi vásárok eredményét a jelenlegi vásár elől nem fogja. A vásárra hozott kiskönyv közeli kintűnek: Károlyi Sándor főp, Herzfeld Pál, Wolkstein Oswald főp, Dessevity Miklós főp, Bezerédi Adorján, Tumbász László, Berchtold Miklós főp, Neuländer Kálmán, Koloncics Jakab, Vay Arnold báró, Rósa József, Aczél József, Bay Géza, Herzog Mór Ló-pót, Hadik János főp, Özyeg Dr. Mészáros Károlyné, Drágy Sándor, Lyuka István és Benedek Jenő fogtak részt. A nyevő lovak között a Dessevity Aurél főp, Déghy Mátyás, belatini Braun Géza és Szapary Gyula főp hatásvai.

A Baja-Bátaszéki dunai áthidalás ügyében, mely már huszonnéf égi felmúlta óta ország-gazdasági érdeket, vasárnap éj. Percekl Miklós Baranya vármégye főpés szabad kir. városi volt főispánja előnkésével népes értekezlet volt, melynek mintegy háromszázan vettek részt Baranya, Bács, Csanád, Csongrád, Pest, Somogy, Tolna megyék, az érdekeltektől felszámolt egyesületek és kereskedelmi kamarák részéről. Az értekezletnek az előzőségi bizottság megfogalmazott és elvált lett a terv, melynek egyhangú és örövendetes tudomásul vételével megválasztották az értekezlet előnké id. Percekl Miklós, a előnké: prof. Tótféle József a pesimegyei gazd. egylet kiülöttét s Majoross Pécs sz. kir. város polgármesterét, jegyzővé dr. Lemberger Armin székesétkötő választotta meg. Az értekezlet tulajdonképpeni tárgyat azon memorandum kértet, amelyet a nagybizottság jegyzője dr. Lemberger Armin terjesztett az értekezlet elé. A tárgyhöz hozzá-szóltak Bartal Béla a tolnamegyei gazd. egyesületi előnké, Látke József, a pécsi kereskedelmi kamara előnké, Rivincsek Gyula, az OMGE. előnké, a memorandum kérésére a miniszterelőnké, a kereskedelmi, földművelési és pénzügyminiszterek, a pártok előnkéinek egyuttal egy állandó bizottság választott, melynek feladatát tűzte ki, hogy a később napirenden tartsa s mennyiben a kormánytól biztosítékok nem nyereinek az áthidalás útján a megválasztás tekintetében, úgy tegye meg a bizottság a szükséges lépéseket az áthidalásnak magánvalóközös útján el-létoztására. E fontos kérdéshez különben legközelebb mi is hozzásszunk.

Állatok bélyegzése. Az állatoknak törzsszámúval való bélyegzéséről származó hírszókat a közönségnek az előnké a földművelési ügyi miniszter ismétlenül felhívja az érdekelteket figyelmét arra, hogy jövőre a *tízszázalékos vald bélyegzés* vagy teljesen mellézzék, vagy pedig azt a törv. helyett az állat szárván, eset-

leg alkalmes alkalmazásák. Az állategészségügyi szempontból hasátságos eszközkendő bélyegés módja azonban továbbra is változatlanul fentartandó.

Csikós kanczák jutalmoldjázása. A Szatmármegyey Gazdasági Egyesület Jóténetszázados bizottsága m. hó 27-én osztotta ki a közügyek érdekében áldozatkés elnöke hr. Vécsey József által e czélna ajzá lett 2000 korona késpénzt és 60 korona áru dísz tárgyakat a nagyvár-ár alkalmas elővezetett 3 legjobb igaz csikós kanczákra. A bírálo bizottságok a következőképek: Domahy Sándor bíró elnök, Szaizer Gábor, Kovácsy Zsigmond, Kócsa István, Kovács Jónó és Kende Zsigmond. Az elsőnek kitűzött 1000 korona késpénzt és egy díszes magyar nyergyet Veres Lajos matolcsi gazdálkodó saját nevelésű kanczaja „Szulán” angol félvérloj származott há hónapos ménsikólvá nyerte el. A második díjjal kitűzött 600 korona késpénzt és egy értékes kanczár, Sepey Miklós egri földbírtokos angol félvérloj származó 5 hónapos kanczaja angol félvérloj szarmazó 5 hónapos kanczaja saját nevelésű 9 éves kanczájára adott ki. Végre a harmadik díjjal kitűzött 400 korona késpénzt és cseszőkkel ellátott nyakló Madarassy István matolcsi gazdálkodó „Szulán” nevi saját nevelésű 4 éves származó 5 hónapos kanczaja csihával elővezetett saját nevelésű félvér kanczájának lett a tyekve.

Igazt újság. Most, miután túl vagyunk azon a tapasztalaton, hogy a szociális saját mennyire kevés volt megzavar. I a nép józan felelősség, nem egészen érdeketlen igazgyelvény, milyen módonban észlel az igazgyelvény egyik-másik purifikált szociális újság. A „Nep-szava” ez lap 66. számban példáiul a következőkkel olvassuk a többek között: „Leletlen a csongrádmegyei mágosi uradalom és a hozzá tartozó bíróiok intézősége, ki 30 arató gépet hozott nyárára, mely annyit karta, hogy a sájt szociális” szerint, az a munkásoknak „redrészt adták volna arati, akkor sem került volna annyiba az aratás. Pedig a munkások 10-edrészt és örömsét arattak volna, de az uradalom nem adta volna, ha talán ingyen learatták volna is, mert 6 minden áron kikáratra elégtelen bosszuszerzőt, leg cseszőkkel, a munkásoknak a munkásság negyreszre; kár szenvedett inkább, csakhogy bosszút állhasson. Veszélyes játék! Mi nem tartjuk a földművelő munkásságot olyan ügyefogyottnak, mint a nemes „intelligenciás” e pépen azért tudjuk, hogy a népet sokáig csinál nem lehet szb.” Ha ez nem igazság, ugy mi nem ismerjük ennek a szónak a jelentőségét. Igaztás, még pedig rosszhiszemű, mert ismert dolog, hogy a bíróiok-ság általában vége a loghumánusabb magatartást tanusította a munkásokkal szemben. A munkásség azonban olvasván az ilyesmiiket, nem csodál, ha megvalul a nép haragja, csakugyan kéregetés az a népet. Egyelőli az antiszociális lapok huncokozták le a népműveit, másfelől a szociális lapok deklarációs esálokak az urisoztális; erre még a legjózanabb elme is kéteskedésűk kezd. E a hadviselés nem nagyon nyugtat meg bennünket abban az irányban, hogy igaz antiszociális saját az antiszociális sajátban megtaláljuk a maga határos ellenesért. Érdekes egyébként, hogy az idézett lap szóbanfört száma egy cikkét mielőt lefoglaltatták s csak ennek kihagyásával nyert a második kiadás bírói jóváhagyást, amit az újság nagy garral hirdet is. Az itt idézett állítások tehát annál gőszökebbek is igazság látszatával bírnak a munkás olvások előtt, mert hisz a lap boloklónak áll, hogy azok az államhatárok jóváhagyásával láttak napvilágot.

A Vídeki Malomipareok Országos Egyesülete most tartott évnegyedes ülésén a közéleti kérdéseket kímélőleg tárgyalta és szorgalmazza. Ez irányban a következő határozati javaslatot fogadja el. A vídeki malomipareok országos egyesületének igazgatóságát elparozza, hogy fölterjesztést intéz a keres-

kedelmiügyi miniszterhez abból a czélból, hogy a budapesti áru-és értékesítő folyólatot termény-határidőszület reformálása, sőt esüdes beszünetése tárgyában még ez évben Budapestre országos szaktanácskozomány összehívását és tanácskozását a malomipar képviselőit is meghívást kérésűkkel megkérdezzék.

Vetőgépverseny Hód-Mező-Vásárhelyen. A hódmező-vásárhelyi gazdasági egyesület, a magyar királyi földművesiskola telepén, 1898 október 17. napján vetőgép-versenyt rendez. Versenye bocsátást minden rendszerű vetőgép, mely az egyesület titkárságán 1898. október 14-ig előtérben bejelentve és ugyancsén határidőre a hm.-vásárhelyi gazdasági egyesület címére bérmentve helyre lett. A gépgyárosok a titkárnál a gép nevét, jegyzékszáma, vetési szélességét, a vetőeszközök egymáshoz való távolagságát, a verseny előtt bejelentett tartozásokat. A bírálat kitérője egy a gépalkatrészekből, mint annak működéséből, és a vetőgépnek bírálat tárgyát képezni szokott minden lényegesebb dolgokra. Versenydíjakat a vetőgépnek: I. díjjal arany érem, II. díjjal ezüst érem, III. díjjal bronz érem felt. a hm.-vásárhelyi gazdasági egyesület a bírálo-bizottság 14 tagjából nyertes gépek tulajdonosai sámkat átadalm. Kedvezőtlen idő esetén a vetőgép-verseny a gyárosokkal történt közös megállapodás után későbbi időre halasztatik el és a gazdasági egyesület a vetőgép-versenye irásosn történt jelentkezés után minden esetleges visszalépést a gazdáközonség tudomására hozza.

A huszárság s az amerikai trichinás hus. A hanburgi hetentek nagy panaszszal voltak eltele az ottani kereskedelmi kamra ellen, mert nem fejték ki elégséges energiát a *hus-árval* megszüntelése dolgában. Most magok ellené zudítottak a val a német gazdasági közügyek kárát tartják, hogy minden megelensége kell, hogy legyen, a husállathozhatnak — nencsak a gazdák a hetentek szempontjából indulva ki, hanem a közönség okáért is. Az amerikai füstölthussal hazaló hetentek s kereskedők átvál érvelnek, hogy még eddig, a tölök vásárolás áru évezete óta, a hus-árval megelensége nem volt, mert tovább nennek s azt állítják, miszerint nem igaz, hogy az amerikai füstölt husban trichinok voltak. Ennek ellenében meg a szakértői vizsgálátok megállapították e hus bőséges trichinartalmát. A gazdák most Salamon ítéletét kívánják a kérdés megoldását. Azt követelik ugyanis, hogy azok, kik a hus trichinamentesége mellett károskodnak, egyenek e husból s ha megem betegeszenek attól, akkor a gazdák partja elhisi szavaik igazságot. A német gazdákban ugyanis meggyökösösedett a vélemény, miszerint az amerikai hus annyira szűcszerű, hogy a trichinát által, mely a húst fűzés, sítésnek vetessék is adó, annak dacára közvesélyes lesz az egészségre. Igazán csodálatos, hogy a nagy huszárság mellett mégis az amerikai trichinás hus jut át könnyebben a német határon s az egészséges magyar áru bevételé elé különönl-különb nehézségek göröknek.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság közhírré teszi, hogy a Vaszkapun beállott kis vizzállás miatt beszünetített, az Orsova fölött fekvő állomásokról az Orsova által fekvő állomásokra és viszont irányuló áruforgalmat ismét felvették.

Állatorvos poliklinika. Az állatorvos akadémia rn létesített poliklinika intézmény feladata a székesfőváros területén és annak közvetlen környékén díjtalan állatorvos segély nyújtani állatok hely és külső megbetegedési, valamint szűcsési esetek alkalmával. Az akadémia igazgatóságához levélben, ívtárlapjal vagy telefon útján lehet megkérészt, melyben a felmerült megbetegülés természetét röviden meg kell jelölni, az illető kanczra tándra, vagy tanárségőde néhány hallgató kíséretében az eset színlapere kirándulni és a szűcsésnek mutatózó ke-

zelést fogasztatja. A kiszállás, valamint az első segély nyújtása teljesen díjtalan. Kívánatos, hogy az állat tulajdonosok ezt az intézményt, mely a külföldön már nagyon kifejődött, saját érdekében minél süröbben vegyék igénybe.

A mezőgazdasági munkások nyugdíjintézte. A mint a francziák meghehosítottak magok között a kölcsönös hitel-egyesületeket, épp úgy teszik most az elagott gazdasági munkások nyugdíjgyesületével is. A *montmarrault-i és castelnau-draí* próbapénztárk foyesén váltak be az intézményt most kezdik az egész országban népszerűsíteni. A *Charente-Inférieure*-ben alakult egy ily kölcsönösön alapított nyugdíjintézet s az alakulás alkalmával ez elnök az alábbi beszédben méltatta az társulást czélját. — „A francia gazdasági munkás, az ország leghasznosabb s legnépülözhetőbb tagja, a társadalomnak, de ez eddig létező intézmények jöletemelődjé még alig vette ki a maga részét. A kölcsönös szövetkezetből eredő adalásból 6 mentől kevesebbet élvezett. Végre ki is tanította volna rá? Kora fiatalalgotól kezdve a mezőgazdasági munkákkal léven elfolyajva: a fűszagot-vegetet, míg fizeti a teje gépjárat s azonosan nem tart örökké. Az ember elagodik, önmagával lesz tohetetlen s végre abba a sirba kerül, melyet az elagottak menhelyének neveznek. Mennyire másképp töltni volna ki a munkás sorsa, ha 65 éves korában nyugdíjadt élvezte vonulhatott volna fölré! Ha már az ipar emberének meglehet kölcsönös egyesítés fölyán nyugdíja örög napjaira, miért ne legyen a gazdasági munkásnak is, ki mindeneset kevesesebb fáradság árán jut ahhoz, mint bármely iparbeli kollegájna. Am a szegény földműves míg bírja magát, ígát hus s ha már munkáteleponné lesz, örög napjaira még a szarraz kegyere szűcséséig használja a földet, a többi nem terhető. A gazdasági munkás nap-számdíjából egy parányi rész czután a kölcsönös pénztárbra kerül, melynek tartalma a kegyes adományok s állam szubvenziójával szaporodván — az elagott munkásnak örögnapjaira, biztos kenyérrel foglak hitozatlan élete folytatásáig hasznosítani a természetnek siet a gomba módra származó gazdasági nyugdíjgyesületek alapszabályait helybenhagyni, hogy minden hamarabb működésének.

A nép ellensége. A bakkörré szolgált rá erre a dicsólaton jezőre. Mindenki, a ki a kárvánk ezzel a fajnyelűvel el, előb-utóbb a fogja tapasztalni, hogy károva tájával há a szív és ez idegek kúszódására, és az utolsó pár ez tapasztalat megmutatták, hogy a bakkörvánk ez a károva károsítja a gyökereket, hágy a szűcsésűnek károsított előzedeje. Azonkívül évenként sok millió bera a bakkörvánk külföldről való behozása, ugy, hogy mádon lehet a nép ellensége szereti. De nagy azoknak a száma, a kik már megtanulták, hogy a bakkörré helyett legjobban a Kathérré-örök Kneipnappal kezelendő. A Kneipnappal a természetnek siet a gomba módra származó gazdasági nyugdíjgyesületek alapszabályait helybenhagyni, hogy minden hamarabb működésének.

Amerikai mezőgazdaság

Ita:
SZILASSY ZOLTÁN
az O. M. G. E. szerkesztő titkárja.

A 352 oldalas, finom papírra nyomott, 102 képpel díszített munka

Bolti Áru 4 forint;

U. M. G. E. tagok és a „KÖZTELEK” előfizetői

3 fnt 90 cent;

kedvezményes áron rendelhetők meg

„KÖZTELEK” kiadóhivatalában
(Budapest, IX., Úlló-u. 25.)

Önműködő egér- és patkányfogók

BENDER SZABADALMA

a fényeket jóállás mellett néhány nap alatt teljesen kipusztítják. Több ezer elismerés a hadsereg és a tengeri hatóságok, iparosok, gazdaságok, gardák, matrok síb részéről.

Egérfogó darabja 1 frt 80 kr. - Patkányfogó darabja 13 frt.

EGYSZERI KIADÁS! KARL BENDER I., WIEN, IV./F. ÖRÖKSÖ UTALOM!

136631/CH/98. sz.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Délnémet-osztrák-magyar vasúti kötelek.

(A württembergi kir. államvasutak Frommern állomásánk felvétele a gabona síb. szállítására érvényes kivételes díjszabásba.)

F. évi október 1-től való érvényre a württembergi kir. államvasutak Frommern állomás a délnémet-osztrák-magyar vasúti kötelek forgalomban gabona síb. szállítására 1898. évi február 1-től érvényes kivételes díjszabás I. szakaszba a Wangen im Allgau állomásra érvényes I. szakaszbeli közvetlen díjtételeknek 100 kg.-kint 0.57 márkával való felémzése mellett felvételük.

A rezpeditios-táblájába Frommern állomás, a Balingen állomás csoport-számával vették fel.

Budapest, 1898. évi szeptember hó 22.

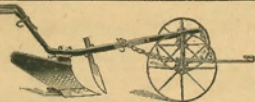
Az igazgatóság.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 kr-ért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Megpróbálás vagy más gyártmánnyal való összehasonlítás végett gyártmányaimat a t. gazdaságosságát, rendeltetését és bocsátom.

Egy és több vasu egyetemes **aczéleléim** és

czukor-répa kiemelőimet

olcsó ár, **elsődrendű minőség** és czélszerű szerkezetüknel fogva országszerte legjobb hirnévnek és kelendőségnek örvendenek, minél fogva gyártmányaimra a t. gazdaságosságát figyelmét felhívom.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálom.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos ekegyára

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

Az

„Unicum Drill”

● egyetemes **sorhavetőlőgép** sokoldalú használhatóságánál, czélszerű szerkezeténél fogva egész Európában ●

a legjobb hirnévnek és

legnagyobb kelendőségnek

örvend, minél fogva az összes eddigi vetőlőgépek között az

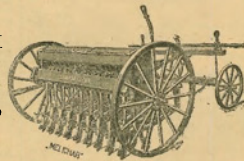
első helyet foglalja el.

Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál:

Melichar Ferencz

cs. és kir. szabadalmazott **kizárólagos vetőlőgépgyára**

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68.

Egyedüli speciális ekegyárral foglalkozó gyár az Osztrák-Magyar monarchiában.

gyár az

Egyedüli kizárólagos sorhavetőlőgépekkel foglalkozó gyár az Osztrák-Magyar monarchiában.

reggel 6 óra 30 per Kis-Kőröses visszakerülő személyvonatok forgalma megszűntetettik.

A hajó-zombor-Újváci vonalon Újvádek és Zombor között megszüntették a Zomborból jelleget reggel 7 órakor Újvádekre induló és onnan d. e. 11 óra 30 per Zombora érkező személyvonatokat.

A Budapest—fiumei vonalon a Budapest k. p. udvarról jelleget este 8 óra 30 per Fiume felé induló személyvonat, mely eddig Budapest és Új-Dombóvár között a fiumei és pécsi irányok felé utazókat egresztve továbbította, az új menetrend szerint mind irányban közből fog közlekedni. A Budapest és Új-Dombóvár közti legi menetrendben fog közlekedni. Budapest Új-Dombóvárig csak a távoljáró forgalom és az Új-Dombóváron túl a fiume felé menő utazókat fogja továbbítani, míg a Budapest és Új-Dombóvár közötti személyvonat megújítása ezen vonalán Budapest és Zombor pályaudvar között és Új-Dombóvár között a szomszédos forgalmi menetek használatá ki lesz zárva. A második, vagyis a pécsi irányú felé induló személyvonat Budapest Új-Dombóvárig egy új vonat fog közlekedni, mely Budapest k. p. udvarról déle 2 óra 45 per fog érkező, hol közvetlen folytatást talál az onnan éjeli 3 óra 10 per Pécs felé induló vonalhoz. A jelenleg Fiuméből este 6 órakor Budapest felé induló gyorsvonatnak C. Moravice állomáson vasorázás czéljából 15 percet tartózkodnia lesz ezen vonat Gomirje és Dugacsa állomásokon nem mint eddig rendszer, hanem csak helyettesen, vagyis ha utasok fel- vagy leszállani akarnak, fog megállani. A Budapestről reggel 7 óra 15 perckor induló gyorsvonat Jászka állomáson és a Budapesti d. e. 3 óra 30 perckor induló gyorsvonat Lepavina állomáson az új menetrend szerint feltelesen, azaz, ha utasok fel- vagy leszállani akarnak, fog megállni. Budapest k. p. udvar és Budafok között a hajózas színter alatt mindkét irányban egy-egy új gyorsvonat fog közlekedni, mely Budapest d. e. 10 óra 30 per fog indúli és Budafokra d. e. 11 óra 15 per fog érkező, az ellenkező irányban pedig Budafokról d. e. 11 óra 30 per fog indúli és Budapestre d. e. 12 óra 20 per fog érkező. Az újszerű és vasútpályakon Ezenből d. e. 11 óra 30 per

25 perk Denicere induló és innen éjeli 10 óra 10 per Fiumébe visszakerülő helyivonat megszüntetettik.

Az Új-Dombóvár—B. bródi és szabka—déljaj vonalon megszüntetettük Szabka—Jája—B. Bród között közlekedő gyorsvonatokat.

A jelenleg csak Pécs és Eszék, illetve Bród—B. Bród között közlekedő, Pécsset a Budapest felé, illetve felé közeledő gyorsvonatokhoz csatlakozó éjeli személyvonatok forgalma az eszék—bródi vonatszára is kiterjesztették. Ezen új vonat Eszékéről éjeli 11 óra 20 per fog indúli és Bródra reggel 6 óra 25 per fog érkező, az ellenkező irányban Bródból éjeli 12 óra 15 per indúli és Eszákra reggel 5 óra 1 per fog érkező. Ezen vonatok bevezetése folytán a jelenleg csak Szabka és Zombor között közlekedő éjeli személyvonat forgalma Déljász területé ki, a hová éjeli 11 óra 12 per fog érkező, a jelenleg Zomborból 4 óra 50 per Szabkára induló személyvonatnak egyidejű megszüntetése mellett pedig a Bajánról reggel 4 órakor induló és szabakára d. e. 8 óra 47 per érkező új személyvonat helyettesít közlekedni. Végül a B. Bródból jelleget reggel 3 óra 30 per induló személyvonatnak csak Bródból kiindulólag fog Új-Dombóvárig közlekedni.

A borovo—yukovári vonalon forgalomba helyettesített a Borovóval éjeli 1 óra 10 per és éjeli 3 óra 10 per indúli, valamint az oda éjeli 12 óra 20 per és éjeli 2 óra 40 per Yukováról érkező vegyes vonat. A Borovóval jelleget déle 6 óra 50 per indúli vegyes vonat helyett pedig a reggel 5 óra 10 per indúli új vonat fog közlekedni.

A Borovo—Felső-Mindszent—Kömlöd vonalát a Borovóval éjeli 1 óra 10 per és éjeli 3 óra 10 per Bakocsa—Felső-Mindszentről jelleget d. e. 3 óra 2 per indúli vegyes vonat az új menetrend szerint közvetlen csatlakozással Pécs felé d. e. 4 óra 45 per fog indúli, Komlóra d. e. 5 óra 51 per fog indúli.

A Dugoslo—novsaki és banovajaruga—pakraczi vonalon a Pakraczról jelleget d. e. 8 óra 35 perckor Dugoslera induló és onnan este 6 óra 30 per Pakraczra érkező közvetlen fűrdő-vonatok egyidejű megszüntetése mellett Banovajara és Pakracz között mindkét irányban egy-egy új gyorsvonat helyettesít közlekedni.

forgalomba. E vonat Pakraczról reggel 7 óra 50 per fog indúli és Banovajaruga délelőtt 9 óra 20 per fog érkező, az ellenkező irányban pedig Banovajarugáról délelőtt 5 óra 25 per indúttak és Pakraczra este 7 órakor fog érkező. A Dugosleoról jelleget este 8 óra 30 perckor Novsákra induló személyvonat Szirince 9. sz. Órházati utasok fel- és leszállása czéljából feltelesen meg fognak állni.

A zagráb—bródi vonalon a Zagrábról jelleget d. e. 8 óra 10 per Bródra induló és onnan este 7 óra 24 per Zagrábra érkező közvetlen személyvonatnak a szomszédos forgalmi menetekjegy használatának korlátozása csak Zagráb és Sziget között tartatik fenn és ezen vonatok Bracsin megállóhelyen utasok fel- és leszállása czéljából feltelesen meg fognak állni. A jelenleg menetrendből az új menetrendbe való átmenet névbe az utazó közből a következők figyelemestek:

A Budapest—marchegi vonalon: A Budapest ny. p. udvarról este 9 óra 50 per indúli személyvonatunk, szeptember 30-áról október 1-jére hajló éjelen meg Érsekújvárig fog, mint ilyen közlekedni.

A Budapest—arád—lővő—predeli vonalon a Budapest k. p. udvarról szeptember 30-án d. e. 1 óra 55 per indúli gyorsvonat már csak Zóvágig fog közlekedni, míg a predeli—arád—Budapest irányban közlekedő gyorsvonat a szeptember 30-ika és október 1-je között éjelen Predeli és Arad között már nem fog forgalomba helyettesíteni, hanem október 1-én reggel csak Aradról fog indúttani.

Az új-dombóvár—bosna-brodi vonalon a jelenleg Pécsről éjeli 10 óra 40 per Eszákra érkező személyvonat szeptember 30-áról október 1-ére hajló éjelen már B. Bródról fog közlekedni. Az új menetrendre vonatkozó részletes adatok vagy a menetrend hirtetményből, mint a személyjettirak, menetjettirak és egyéb elvárások helyeken 30 filléért kapható menetrend-könyvekből vehető ki.

Budapest, 1898. évi szeptember hó 19-án.

Az igazgatóság.
Ny. gy. kir. államvasút.

HIRDETÉNY.

Osztrák-magyar-orosz határforgalom II. pótlék elterhelése a II. rész I. füzethez. Fenti hatályban 1898. évi augusztus hó 14-ől érvényes II. rész I. füzethez felvő 6-ól október II. rész I. füzetben fogó 1-ől október hó 1-én a II. pótlék lép hatályba, mely módosítások és kiegészítések tartalmát. Ezen pótlék példányát a részes vasutak igazgatóságánál 60 filléért kaphatók. Budapest, 1898. szeptember 21-én.

(Utány. nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak igazgatósága, a részes vasutak nevében is.

ELADÓ BURGONYA.

A mikasdi uralodásban a következő kitűnő minőségű, egészséges, rostos burgonyafajok kerülnek nagyobb mennyiségben eladásra.

a) **étkészési czérra alkalmasak:** MAGYAR KINC, FRALLER, LUCIUS, OMEIGEN.

b) **vetőburgonya,** mely nagy keményfőttartalmú (19—24%) szesznygyári czérra és kiválóan alkalmas, u. m. a fentebben kivált **HANNIBAL AVYLM, JAMMERSTEN, W. MEIGER, SANYI, DE SZABÓK ÉRTEK Nemzetközöb importált mag után tettek termelése** s aq; a Zalabéri állomáson a vérv széklyában átvéve **frt 250 per 4 q;** az ellenbénik ára megvényszótt függ.

Megjegyzendő, hogy a **vetőburgonyafajokra előjegyzéseket is elfogadunk.** Közélebbi felvilágosítás és minta az

Uradalmi intézésnél kapható Mikosdon,

(per Zalabér, Vas megye.) 4507

4.400. SZ.

HIRDETÉS.

A 4-ik hadtest parancsnokság területén fekvő cs. és kir. közös hadsergebeli csapatok

1899. évi kenyér- és szakszükségleteinek biztosítása végett

1898. évi október 18-án. — 1898. évi október 21-én és 1898. évi október 28-án

a cs. és kir. 4. hadtest hadbiztoság hivatalos helyiségeiben (Budár, hadtestparancsnoksági épületben) mindenkör 10 órakor délelőtt, írásbeli, lepecsételt börtök alatt benyújtandó ajánlatok után, nyilvános tárgyalások fognak tartatni.

A részletesebb feltételek az 1898. évi szeptember hó 28-án lapunkban teljes szövegében megjelent „Hirdetményekben”, továbbá a cs. és kir. 4. hadtest hadbiztoságánál, a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. katonai elemzési raktárnál, Kecskeméten 13. százarezred parancsnokánál megtekinthető 1898. évi szeptember hó 6-án kelt „Szállítási feltételek füzetében” foglaltakban. 6481

Budapestben, 1898. szeptember 6-án.

A cs. és kir. elemzési raktártól Budapestben. (Címnyomat nem díjaztatik.)

Megjelent

„KÖZTELEK” ZSEBNAPTÁR

1899-ik évre.

Szerkesztik és kiadják:

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárai.

A zsebnapítár az O. M. G. E. tagoknak és „Köztelek” előfizetőinek bérmentes küldéssel együtt 1 forint 60 kr.

Bolti ára 2 forint.

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Előzetes értesítés az új számon... 1898. október 30. 5.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak megengedő és a szükséges kifizetés... 1898. október 30. 5.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekből válszakra szükséges leveleket vagy levelezőlapot küldésék.

Az állások betöltésére... 1898. október 30. 5.

Segédizást... 1898. október 30. 5.

Gazdatiszt... 1898. október 30. 5.

Vegyesek... 1898. október 30. 5.

Nagyeménységű... 1898. október 30. 5.

Mauthner Ödön... 1898. október 30. 5.

Építéssel... 1898. október 30. 5.

Ökivelevés... 1898. október 30. 5.

Képzett... 1898. október 30. 5.

Alulról... 1898. október 30. 5.

Lóhereménység... 1898. október 30. 5.

Lóhereménység... 1898. október 30. 5.

A kiadóhivatal... 1898. október 30. 5.

Kézelt gazdatiszt... 1898. október 30. 5.

Bognár... 1898. október 30. 5.

Alkalmaz... 1898. október 30. 5.

Alkalmaz... 1898. október 30. 5.

Alkalmaz... 1898. október 30. 5.

Keresetiek... 1898. október 30. 5.

Földművel... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

Eyes gépész... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

Egy... 1898. október 30. 5.

A házhoz... 1898. október 30. 5.

Állandó... 1898. október 30. 5.

Állandó... 1898. október 30. 5.

Állandó... 1898. október 30. 5.

Állandó... 1898. október 30. 5.

Állandó... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

Áronnál... 1898. október 30. 5.

ÁLLATOK.

Élő

Élő

Élő

Élő

Élő

Élő

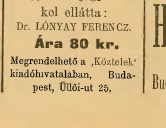

Élő

Élő

Élő

Szabadalmazott kevező... 1898. október 30. 5.

Közlekek... 1898. október 30. 5.

Bacs-Csében... 1898. október 30. 5.

Közlekek... 1898. október 30. 5.

Közlekek... 1898. október 30. 5.

Lóhereménység... 1898. október 30. 5.

Törvény... 1898. október 30. 5.

Haldelek... 1898. október 30. 5.

Gőzmívelés.

Nagybő területek szántását gőzkével

hajtandó vegyes állványú építők

mélyrigóztatást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kértnek, hogy alantli címzembhez forduljanak.

gőzszántási vállalkozó

Woin Ernő, Budapest-Kelenföld.

ALÓD

Am magasságban 50 literre (50 éltre) 500

Kathreiner János

Magyarországi királyi méltóságos tanácsos

Magyarországi királyi méltóságos tanácsos

Saját érdeklődésben csakis azon eredeti csomagolat köréké az fogadják st.

Megjelent

az O. M. G. E. kiadásában a

Suschnka Richárd (magyarországi gazdasági tanácsos)

Egyszerű gazdasági számvitele

az O. M. G. E. által 1000 frt pályadíj-koszorúzótt

pályamű.

Bolti ára csinos vászonkötésben 3 frt.

az O. M. G. E. tulajdonát, illetve a „Köztelek” előfizetőinek csomagolás és portómentes megküldésével

2 frt 30 kr. Megrendelések a

„Köztelek” kiadóváltalában, BUDAPEST, IX. ker., Üllői-út 25. szám alá intézendők.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII. József-körút 8.

Alapszám 1892. évi nr.

Elnöke: TELKI GÉZA gróf. Alnölköt: CSÁVOSY BÉLA.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf. BULJANOVICH SÁNDOR. DESSZEWFFY ARISTID. PÓSPÓKY EMIL. RIBINCZ OTTÓ. SZENTYURÁNYI KÁLMÁN. SZILÁSSY ZOLTÁN. SZÓVITY ZSIGMOND. TELKI SÁNDOR gróf. Veszélgazdász: SZÓVITY ZSIGMOND.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdaságosság általános elismerése szerint egy a tiszta és a biztonságos terén híven megfélemlítettnek; folyton fejleszt a reformokat, melyeket a gazdaságosság óvása óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes meglegedését vírtá ki magának, az

épület és átalány (pausal) biztosításnál rendkívül mérsékelt díjairal tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bétveggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáeseleség

biztosítása egy intéseleml sem eszközözhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a hirta díjait 50% engedményben részesülnek.

Rigazdók, ha haszna egyszerűen, egy csoportban, és külön-külön ajánlatat terményekért biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestben, József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügykeiségek.

5024

Korona-dupla-fegyver!

Korona-fegyver, dupla-fegyver, háromrvaszu stb.

Fikért 6. szabadalma.

Törvényesen védve 8 szabadalom által. A jelenkor legjobbj és legerősebb vadászfegyvere mindenesetre a **Korona-fegyver**. A többi minden az a rarasnőküli fegyvernek a követőnk nagy előnyök által málja fölé. Nicez otti kármá, a helyes kőszárú és csúszós árszállású ravasz, a száraz kilyűsásküli árszállású. A fegyvernek az egy másik a ravaszos puskák által teljes szerinti fölényeskedése.

Minden kilyűsásküli a száraz kilyűsásküli kor 10 darab kilyűsásküli, a ki nem 100 kilyűsásküli ellenben mint a kilyűsásküli puskákul és kilyűsásküli nyomatok.

1898. évi október hó 5-án és a következő napokon a 6. vonatásztály részéről Kassán, körülbelül

Birka-eladás.

A tolnai uradalom jó hírevű telivér

Rambouillet törzsnája

a birkatenyésztés felhagyása miatt, olesó kőn eladásra kerül,

ezért is a venni szándékozók a nyáj megtekintése fízrelettel meghívattak.

Báro Drasche Richárd gazdasági igazgatósága

Tolnán.

Árverési hirdemény.

1898. évi október hó 8-án és a következő napokon a 6. vonatásztály részéről Kassán, körülbelül

200 kismustrált kincstári szolgáltató ló

fog a legtöbbet ígérőnek árverés útján, készpénzfizetés mellett eladattai.

Kezdete naponta 8 óraker reggel.

Legújabb szerkezetű

szabadalmazott terményrosta

többszörösen első kitüntetést nyertek és minden gazdaságban a legjobbnak elismervé.

Legolcsóbb árak.

Az eddig látottakat feltümlnja ugy munka, minősége, mint egyszerű szerkezetében.

Kalmár Zsigmond, Turkeve.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

